

Festes '99

BENIFAIÓ

Edita: Ajuntament de Benifaió

Portada: Julio Martínez Garulo

**Redacció, disseny i
maquetació:** Pablo Fernández

Maite Rosa

Ramón Sabater

Laura Garulo

Fotografies: Julián Lladosa
S. Esplugues March

Imprimeix: **Imprenta Agustín**

Dép. Leg: V-3339-1999

*L'equip de redacció i la corporació municipal no es fan
responsables de les opinions vessades en aquesta publicació.*

PORTADA

Lema: Parella.

Autor: Julio Martínez Garulo.

sumari

SALUDES

- 4** Alcaldessa de Benifaió
- 5** Regidora de Festes
- 7** Rector
- 8** Reina de les Festes

ACTES

- 13** Actes

COL.LABORACIONS

- 52** Benifaió cap al 2000
- 56** Entre pols, *La Granera*
- 60** Josep Rovira, la veu de l'esport a Ràdio 9
- 62** La madrina
- 64** Recull i record d'abans... del meu poble Benifaió

ENTITATS

- 65** Entitats

APUNTS

- 78** Concurs 20 anys d'ajuntaments democràtics.
- 80** Certamen nacional al fotògraf revelació.

18 Ara fa 25 i 50 anys

Enguany fa 25 i 50 anys que van eixir els festers del 1974 i els del 1949, respectivament.

20 30 anys de reines

Un recorregut per les diverses reines de les festes de Benifaió, des de 1969 fins l'actualitat

24 Cinemes per al record

A Benifaió hi havien quatre cinemes que foren molt coneguts: Piñana, Doré, Teatro Jardín i Plaça de Bous.

28 Un passeig pel cultiu de l'arròs

Reportatge sobre els mètodes que s'utilitzaven abans per tal de cultivar l'arròs.

32 Dijous, dia de mercat

Reportatge fotogràfic sobre el dia de mercat, dijous.

48 Paco Rosa, somnis de futbolista, vida d'artista

La vida d'un dels músics més importants que ha tingut Benifaió.

35 I a més... Un museu arqueològic a la torre de Benifaió

37 La Casa de la Cultura

40 Regino Mas i Benifaió

Alcaldeessa de Benifaió

Mati Ferrà Perelló

Representa per a mi una gran satisfacció poder saludar-vos, per primera vegada, com a alcaldessa de Benifaió. Soc conscient que el treball que ara comence no serà un camí de roses, ni un camí planer, però espere estar a l'altura que Benifaió es mereix.

És per això que des del mateix dia del meu nomenament m'he posat a treballar de valent, junt a la resta de membres del nou equip de govern.

Des d'ací vull demanar la vostra confiança en tots nosaltres i vos puc assegurar que les ganes de fer coses positives per a Benifaió, i l'esforç aplicat a eixe objectiu, seran el nostre denominador comú en els pròxims anys.

Cada any, quan arriba el mes d'agost, el nostre poble es prepara per a rebre les seues Festes Majors. És evident que la celebració d'estes no tindria cap sentit si els veïns i veïnes no participàrem activament en la festa, ja que som la principal raó de la seua existència, un motiu més per a agermanar-nos durant estos dies festius.

El meu desig és que les festes d'enguany faciliten una millor convivència i un enteniment més profund entre tots els benifaionencs, per damunt de les diferents sensibilitats i formes d'entendre la vida.

Aprofite també esta oportunitat per a felicitar a totes les entitats, Reina de les Festes i Cort d'Honor, Clavaris i Clavariesses, i ciutadans en general, alhora que vos anime a fer entre tots les millors festes per al nostre poble.

Regidora de festes, cultura i educació

Mª José Piles Vela

Prou calor, bastants colors, pel dia fugint del sol, per la nit buscant llocs on refrescar i descansar, com a la porta de casa, terrasses, places; circumstàncies que ens indiquen ESTIU, RELAX, VACANCES, AGOST ... FESTES DEL POBLE.

Així és, com el temps no el podem detenir, ens ha conduït a aquesta estació, on es poden realitzar activitats enyorades, les quals poden practicar-se en aquestes dates.

Dins del programa de festejos que anem a tenir, i que en les pàgines posteriors s'especifica, podem contemplar des dels costums més ancestrals fins a les innovacions que s'han pogut incloure en el període de temps que ha disposat la Nova Corporació Municipal, la qual aprofita aquest 'espai' per a presentar-se a totes i tots, animant-vos a què participeu amb tot allò que us agrada, a més d'estimular-vos que ens feu arribar totes aquelles deficiències que trobeu i es poden millorar, a més de les que afegiríeu.

Una vegada dit açò, encara que s'haja dit amb poques lletres, em done com a presentada, quedant a la vostra disposició; per tant, no dubteu en comunicar-me les vostres inquietuds, que de segur aprofiten per a millorar les festes de Benifaíó.

Des d'ací felicitar a LES i ELS protagonistes de cada dia de festa i de totes les FESTES, que sou tot el poble.

Gràcies per tot, de bestreta.

PATRONS DE BENIFAIO

**Santa
Bàrbara**

Sant Pere

Rector Pàrroc de Benifaió

Félix Duart Boluda

Benvolguts amics de Benifaió:

Ens disposem a celebrar este any 1999 les Festes Patronals del nostre poble. La festa és un temps necessari en la vida de les persones i dels pobles. El treball de cada dia s'interromp, acudeix al poble persones que viuen durant l'any en altres llocs, hi ha més temps per la convivència i la vida social, es desenvolupen les tradicions i costums del poble, es mantenen els ritus profans i religiosos que donen sentit a la vida humana...

Les Festes Patronals d'este any tenen un caràcter especial. Tenim una nova Corporació Municipal. Gaudim d'una recent inaugurada Casa de Cultura. Serà segurament l'últim any que tindrem el temple parroquial en les actuals condicions, ja que després de festes el pintarem i decorarem de nou. Ens acostem a la gran celebració del any 2000. Prompte anem a entrar en el Segle XXI...

Ens conta el llibre del Gènesi que, després de crear el món i la persona humana, Déu descansa i consagra el dia setè: *"El setè dia, Déu havia acabat la seua obra. El dia setè va reposar de tota l'obra que havia fet. Déu va beneir el dia setè i en va fer dia sagrat, perquè aquell dia reposa de la seua obra creadora"* (Gènesi 2,2-3).

El dia setè és el nostre actual diumenge i també els dies de festa que tenim durant l'any. Este passatge del Gènesi presenta a Déu d'una forma humana, treballant en la creació del món, descansant després del treball, i beneint i consagrant el dia de descans. Nosaltres, seguint este exemple de Déu, durant els diumenges i els dies de festa deurem descansar del treball de cada dia i beneir i consagrar estos dies de festa.

Així com necessitem el treball per bé de la persona i de la comunitat, i tot el món deu tindre un treball digne, necessitem també el descans i organitzar la vida de tal manera que hi haja temps d'oci, descans i convivència social. Les Festes Patronals ens poden ajudar per això.

El Papa Joan Pau II, en la Butlla *"Incarnationis*

Mysterium" de convocatòria del Gran Jubileu de l'any 2000, compara dit Jubileu a una festa i ens convida a potenciar el que ens uneix: *"Cada any jubilar és com una invitació a una festa nupcial. Acudim tots, des de les diverses Esglésies i Comunitats eclesials disseminades pel món, fins a la festa que es prepara, portem amb nosaltres el que ja ens uneix i la mirada posada sols en Crist en permet créixer en l'unitat que és fruit de l'Esperit"* (IM 4).

Que durant estes Festes Patronals que s'acosten puguem tots els fills i veïns de Benifaió *"portar amb nosaltres el que ja ens uneix"* i també *"créixer en l'unitat"*.

Podem insistir en la mateixa idea des d'altre punt de vista. Deia anteriorment que anem a pintar i decorar el temple parroquial després de Festes.

Volem renovar el temple que simbolitza a l'Església, perquè l'Església puga ser més i millor del que ella és realment en mig del món. Així ens ho diu el Concili Vaticà II: *"L'Església és en Crist com una sacrament o signe i instrument de l'unió íntima amb Déu i de l'unitat de tot el gènere humà"* (Lumen Gentium 1). V

Volem, per tant, que així siga la Parròquia en mig del nostre poble. Volem ser cada vegada més en el nostre poble *"signe i instrument de l'unió íntima amb Déu i de l'unitat de tot el gènere humà"*.

Que tots estos bons desitjos es facen realitat durant les Festes Patronals de 1999 que ara anem a començar.

Vos desitge bones Festes a tots.

Reina de les Festes 1999

Amb l'arribada del mes d'agost, Benifaió celebra les tradicionals Festes Patronals, les últimes del segle, que espere destaquen per la gran participació de tots.

Com a Reina de les Festes d'este any, desitge que els veïns s'unim per a rendir honor a esta tradició que ens identifica com a poble i pugam així obrir les portes a tots els que en estos dies ens visiten.

Les festes 1999 seran especials tant per a mi com per a les meues dames, i és per això pel que intentarem transmetre la nostra alegria a tots els benifaionencs i visitants per a que les ganes de festa i de col.laboració estiguen presents.

Que passem tots junts uns dies que queden per sempre en el record.

Rosana Fernández Moreno
Reina de les Festes 1999

Rosana Fernández Moreno

Cort d'Honor

Cristina Guerola Beltrán

Conchín Rosa Huertas

María Ríos Rosa

Mª Pilar Escudero Collado

Programa d'actes

DEL 6 AL 13 D'AGOST

16'00 Campionat de Truc.
Lloc: menjador COHOCA.

DIMARTS. 10 D'AGOST

12'00 Cucanyes i Jocs Populars
a la Plaça Major.

13'00 Pato a la Font de la Carrasca.
Organitzen els Clavaris.

S. Esplugues March

DIMECRES. 11 D'AGOST

12'00 Cucanyes i Jocs Populars
a la Plaça Major.

S. Esplugues March

13'00 Pato a la Font de la Carrasca.
Organitzen els Clavaris.

DIJOUS. 12 D'AGOST

12'00 Cucanyes i Jocs Populars
a la Plaça Major.

13'00 Pato a la Font de la Carrasca.
Organitzen els Clavaris.

23'00 Cinema d'estiu a la Plaça
Major. Es projectarà la
pel·lícula "La máscara del
zorro", patrocinada per
l'obra social de la Caixa
Carlet en col·laboració
amb l'Ajuntament.

DIVENDRES. 13 D'AGOST

DIA DE LA PRESENTACIÓ

13'00 Pato a la Font de la Carrasca.
Organitzen els Clavaris.

17'00 Concurs de menjar meló.
Lloc: Carrer Algemesí.

23'00 Presentació Reina de les
Festes, Srta. *ROSANA
FERNÁNDEZ MORENO* i la
seua Cort d'Honor.
En acabar actuació del grup
musical *El Consorcio*

Foto Anxii

DISSABTE. 14 D'AGOST

- 12'00** Concurs de destresa de tractor al moll de taronja.
Lloc: COHOCA.
- 15'00** Dia de l'aigua.
Lloc: Eres del Trullàs.
Organitzen els Clavaris.
- 15'30** Campionat de Petanca.
Eliminatòries prèvies.
- 22'00** Concurs de Paelles.
Lloc: Eres del Trullàs.
Organitzen els Clavaris.
- 23'00** Antologia de la Sarsuela.
Lloc: Escola S.Bàrbara

DIUMENGE. 15 D'AGOST

MARE DE DÉU D'AGOST

S. Esplugues March

RELACIÓ DE CLAVARIS

Reme Atanasio, Mariví Cervero, Rosa Cervero, Isabel Bono, Mre José Martínez, Alba Llorca, Sefa Gas, Mariló Gómez i Mre Amparo Campos.

- 11'00** Campionat de Petanca.
Semifinals i finals.
- 20'30** Missa cantada en honor a la Mare de Déu d'Agost.
A continuació hi haurà processó i disparà.
- 23'30** Danses Valencianes a la Plaça Major.
- 00'30** Berbena amb *Lo + Latino*.
Lloc: Col·legi Trullàs.
Organitzen els Clavaris.

DILLUNS. 16 D'AGOST

FESTIVITAT DE SANT ROC

S. Esplugues March

RELACIÓ DE CLAVARIS

Jesús Sanz Clérigues (president), José Miguel Cuartero (secretari), Carlos Talamantes Piles, Salva Soria, Javier González, Vicent Santa Eufèmia, Angel Santa Eufèmia, José Sempere.

- 11'00** Parc infantil.
Durarà sis hores en sessions de matí i vesprada amb una parada a migdia de dues hores.
Lloc: Avgda. Ausiàs March.
- 7'00** Despertà a càrrec dels Clavaris de Sant Roc.
- 18'00** Concurs de 'mula mecànica' i cavalleria.
- 19'00** Replega dels Clavaris de Sant Roc.
- 20'00** Festa per a la Tercera Edat amb espectacle i ball.
Lloc: Escola S. Bàrbara.
Colabora Caixa Carlet
- 20'30** Missa cantada en honor a Sant Roc.
En acabar, processó amb els típics roquets i disparà.
- 23'00** Cinema d'estiu a la Plaça Major. Es projectarà la pel·lícula "Tú a Londres y yo a California", patrocinada per l'obra social de la Caixa Carlet en col·laboració amb l'Ajuntament.
- 00'00** Discomòbil.
Lloc: Col·legi Trullàs.

DIMARTS. 17 D'AGOST

FESTIVITAT DE SANT GAETÀ

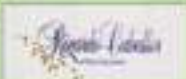
RELLEU DE CLAVARIS

Susana García, Lina Clérigues, Reme Llacer, Anabel Ballester, Mariví Arce, Mª José Guaita, Clara Vaquer, Francis Almerich, Mª José Segrera, Cani Doria, Charo Duart, Loles Duart, Mª José Mengual, Mª Carmen González, Cristina Bosch, Mª Amor Hernández i Isabel Tejado.

17'00 Parc infantil i berenar per als xiquets.
Lloc: Avgda. Ausiàs March.

19'00 Concurs de plantació de 'panets' per parelles.

20'30 Missa cantada en honor a Sant Gaetà. En acabar, processó i disparà

21'00 Teatre d'animació al col·legi Santa Bàrbara.

00'00 Nit d'Albades. Els Clavaris repartiran aigua de València i després: orxata i fartons a la Plaça Major

DIMECRES. 18 D'AGOST

FESTIVITAT DE SANT ISIDRE

20'30 Missa en honor a Sant Isidre. En acabar, processó i disparà.

00'00 Gran Nit Jove: Actuació de *El Chaval de la Peca*, patrocinat pel Ajuntament. Després, berbena dels Clavaris amb l'orquestra *Nueva Fase*.

DIJOUS. 19 D'AGOST

VESPRA DE LA DIVINA AURORA

16'00 Tir de Guatla.

18'00 Replega de Clavaris.

Julian Lladosa

21'00 Ofrena de flors a la Divina Aurora al Temple Parroquial.

22'30 Teatre de Sainet amb l'obra "De casados y solteros".
Lloc: Escola S. Bàrbara.

00'00 Danses valencianes a la Plaça.

00'00 Discomòbil.
Lloc: Col·legi Trullàs.
Organitzen els Clavaris.

DIVENDRES. 20 D'AGOST

FESTIVITAT DE LA DIVINA AURORA

6'00 Despertà pels Clavaris.

8'00 Replega de Clavaris.

12'00 Missa cantada en honor a la Divina Aurora.

14'00 Mascletà a càrrec dels Clavaris.

21'30 Tradicional Processó del Foc.

Julian Lladosa

2'30 Cordà a la Plaça Major.

DISSABTE. 21 D'AGOST

- 18'00** Tir de Guatla.
Gran Trofeu de Festes.
Hi haurà regals, berenar
i begudes debades.
- 20'30** Missa solemne a la Divina
Aurora en honor al Clavaris
de l'any 1949 en el seu 50
aniversari.
- 00'00** Disco mòbil i
Festa de la bromera.
Lloc: Col·legi Trullàs.

DIUMENGE. 22 D'AGOST

VESPERA DE SANTA BÀRBARA

- 17'30** Volta Ciclista.
Categoria aficionats
- 23'00** Gran Ball de Festes en
honor a la Reina
i la seua Cort d'Honor.
Estarà amenitzada
per les orquestres
*Santiago (La Central de
Música) i Sabor Latino.*

Julian Lladosa

NORMES BALL DE FESTES

A aquest ball deuran de contemplar-se unes normes d'etiqueta, no admetent-se l'entrada sense vestimenta adequada.

Les taules per aquest ball es podran reservar a l'ajuntament des del 16 al 19 d'agost; amb l'horari de 11 a 13 hores i de 19 a 21 hores.

DILLUNS. 23 D'AGOST

S. BÀRBARA I S. PERE. FESTA DEL POBLE

- 7'30** Despertà per la Penya el Coet
- 10'30** Replega de Reina i Cort.
- 12'00** Missa cantada en honor
a Santa Bàrbara i Sant Pere.
- 14'00** Mascletà.
- 21'30** Processó en honor als
patrons del poble.
Estarà encapçalada per cas-
tellers, gegants i cabuts.
- 23'00** Castell de focs d'artifici
- 00'00** Disco mòbil.
Lloc: Col·legi Trullàs.
- 2:30** Cordà a la Plaça Major

Julian Lladosa

NORMES DE LA CORDÀ

1. El recinte es tancarà a l'altura dels carrers Major i Santa Bàrbara. Hi haurà portes d'entrada i eixida al recinte.
2. Horari: de 2 a 4 hores.
3. A la planta baixa de l'ajuntament hi haurà una farmaciola per als possibles accidents.
4. Es distribuiran coets fins a l'1'50 al cantó de la Plaça.
5. Prohibicions i recomanacions:
 - a) Es prohibeixen els coets d'una eixida i llançar coets fora del recinte.
 - b) Les destrosses personals i materials seran responsabilitat de l'infractor, qui podrà ser sancionat d'acord amb les normes dictades per l'administració.
 - c) Per la perillositat de l'acte, és obligatori anar vestit per a evitar cremades i amb protecció d'ulleres.
6. Els menors de 18 anys han d'anar acompanyats d'un major d'edat.
7. El desenvolupament de la cordà estarà coordinat per la Penya el Coet.

CLAVARIS

DIVINA

AURORA

CON © INITIONE

19999

Saluda del President

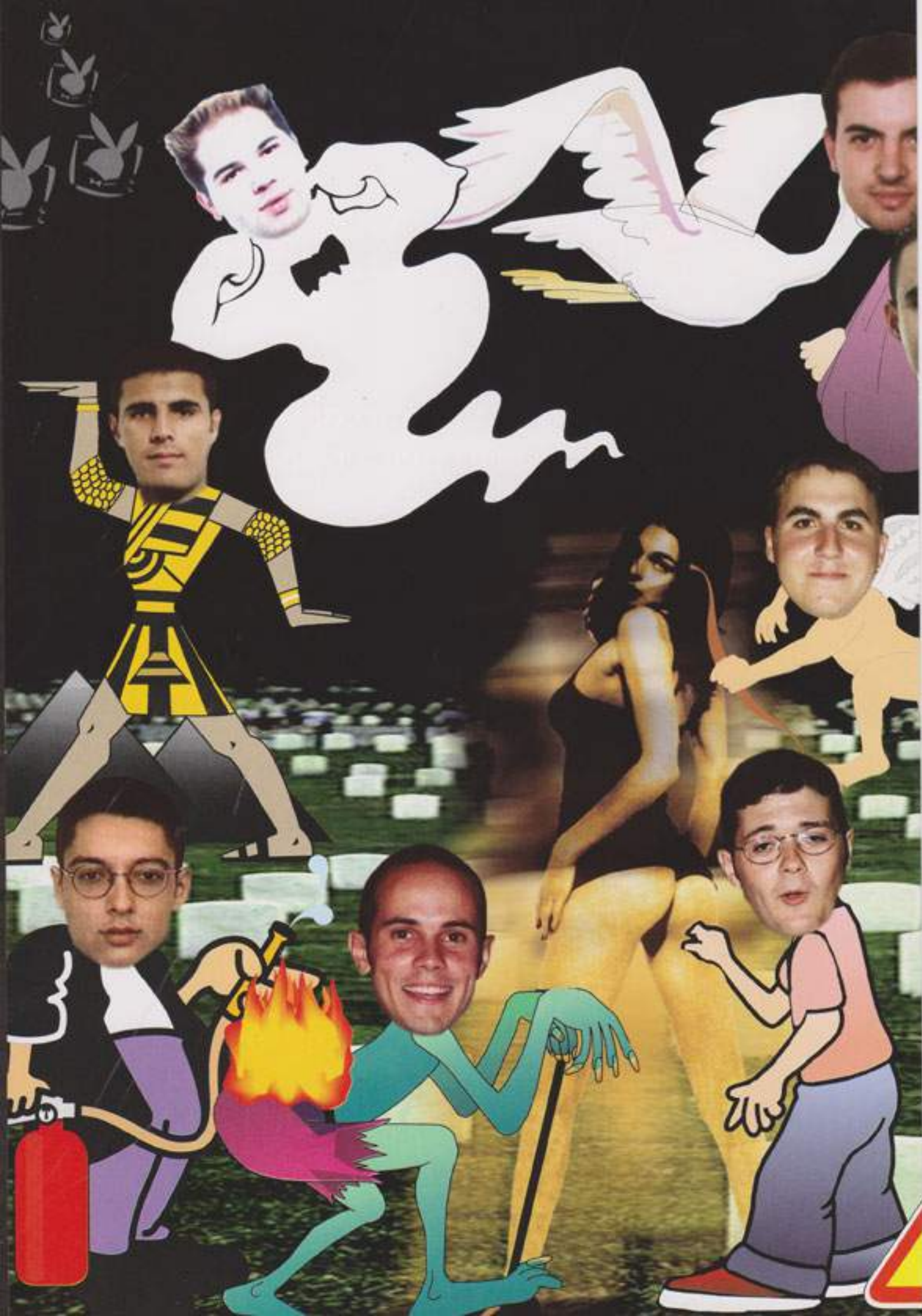
Any darrere any, un grup de jovers d'aquesta localitat, ens reunim per fer de les festes de la Divina Aurora una realitat.

Com cada any treballem de valent, per a reunir els diners necessaris, per a tirar endavant, aquesta festa tan popular.

Volem agrair, la col·laboració, al poble de Benifaió, per ajudar-mos en tots els aspectes: rifes, festes, loteries, mocaora, etc...

Així doncs, finalitze aquesta salutació, desijantlos bones festes, i que les grandeixen amb el mateix fervor que nosaltres.

Mikel Ferris Igarza
President Clavaris Divina Aurora
Clavaris'99

LES FESTES ACABEN

CLAVAT

EN DE COMENÇAR.....

PTS '99

1. **President** Mikel Ferris Igarza
2. **Vicepresident** Sergio Aranda Martin
3. **Tesorer** Ivan Molina Salvador
4. **Vicetesorer** Jose Vicente Mico Perpiña
5. **Secretari** Cristian Maicas Montalar
6. **Delegat de Festes** Didier Aracil Serra
7. **Delegat de Festes** Eloy Mari Montes
8. **Delegat de Loteries i Rifés** Jose Luis Fajardo Navarro
9. **Delegat de Loteries i Rifés** Raul Ballester Sanz
10. **Vocal** Ruben Fernandez Vercher
11. **Vocal** Salvador Perpiña Piles
12. **Vocal** Florentino Plaza Fort
13. **Vocal** Abel Albuixech Gines
14. **Vocal** Francisco Roig Garcia

Clavaris Divina Aurora

15. Jose Toribio Hernandez
16. Jose Correias Galan
17. Luis Clerigues Alepuz
18. Ruben Albuixech Sanchis
19. Ruben Cano Arce
20. Carlos Moreno Rodriguez
21. Salvador Sanfelix Solanes
22. Carlos Camarasa Santaefemia
23. Esteban Navarro Calderon
24. Alberto Martinez Lamata
25. Raul Yago Domingo
26. Marcos Frances Grau
27. Bernardo Caballero Boluda
28. Enrique Piles Bastida
29. Vicente Mateu Pons
30. Oscar Rosa Llacer
31. Juan Ferris Almansa

Els Clavaris '99 els desitgen unes bones festes
al poble de Benifaió i al home del sac

Reportatges

Julián Lladosa

Ara fa 25 anys

Clavaris 1974

El año 1974 fue para nosotros, los clavaris, un año de ilusión. Todos éramos jóvenes y con ganas de divertirse.

Después de 25 años nos volvemos a reunir para recordar tiempos pasados y disfrutar un poco de la compañía de los amigos.

Durante casi un año, estamos reuniéndonos los primeros viernes de cada mes, alrededor de una mesa, cenando todos juntos y charlando, contándonos anécdotas vividas.

El amigo 'Marta' nos recuerda la Plaza de Toros que montamos frente al Molino de Coralio con dos corridas de toros, actuaciones como las de Esteso, el 'Titi', ... e incluso espectáculos de lucha libre. Juan recuerda la carrera de motos, la cual se suspendió por el viento que hacía y al domingo siguiente se volvió a celebrar siendo todo un éxito. Vinieron motoristas de la talla de Ricardo Tormo, etc...

Sirvan estas líneas para saludar al pueblo de Benifaíó y deseá-les una felices fiestas.

Los Clavaris de 1974

Ramón Sabater (*secretari*)

Juan Clérigues (*president*)

Enrique Romay (*tresorer*)

Enrique Duart

Antonio Gonzalvo

Francisco Regal

José Talamantes

José Mínguez

Pablo Eugena

Vicente Soler

Francisco Garulo

Ramón Navarro

José Bosch

José Gómez

Bautista Romay

José Ibáñez

Hermeregildo Talamantes

Juan García

José Antonio Llacer

Ismael Beltrán

Francisco Domingo

Juan Martín

1
9
4
9

DIVINA AURORA
NUESTRA SEÑORA PASIONA

30 anys de Reines

Pablo Fernández

1969 suposa per a Benifaíó l'inici d'un nou capítol en la història de les seues Festes Patronals. Amb l'elecció eixe any de la primera Reina de les festes, 30 senyoretes han representat al poble donant cada any un sentit diferent a esta festa.

Moltes són les anècdotes de tants anys de representació que de segur han marcat la vida d'estes reïnes per un any.

Però potser la presentació siga l'acte més especial. Recordar així els primers anys on es servia un vi d'honor al legendari Teatre Jardí, i que ha sigut substituït per l'actuació de famosos cantants com Juan Pardo, Camilo Sesto, Francisco o el Dúo Dinámico.

Experiències per a tornar a viure, i altres no tant, com aquella presentació del 1992 pasada per aigua que es va baver d'aplaçar, o alguna que altra processó un tant hivernal. Però davant de tot està l'orgull que durant uns dies han sigut el centre d'atenció. Ara, amb la Reina de 1999, comença una nova dècada de regnats que ens transportarà al segle XXI amb les novetats que això suposa.

1969 Mª José Costa

1970 Rosa Mª Domingo

1971 Inmaculada Aguado

1972 Mª Vicenta Regal

1973 Mª Dolores Rovira

1974 Julia Añón

1975 Mª Amparo Beltrán

1976 Cristina Domingo

1977 Ana Villalba

1978 Mª Dolores Oliver

1979 Beatriz Campos

1980 Mari Luz Campos

1981 Mª Pilar Juanes

1982 Mari Carmen Belsa

1983 Inmaculada Giner

1984 Elisa Fernández

1985 Isabel Bausá

1986 Felisa Soler

1987 Mª José Martínez

1988 Mª Teresa Campos

1989 Noelia Pla

1990 Mª José Rovira

1991 Paqui Villajos

1992 Begoña Carracedo

1993 Elena Perpiña

1994 Mariví Villajos

1995 Ana Carracedo

1996 Silvia Esplugues

1997 Inma Martínez

1998 Vanessa García

Quan la televisió encara no existia, la població de Benifaíó feia llargues cues al voltant d'uns cinemes que hui en dia continuen sent recordats pels veïns del nostre poble. Piñana, Doré, Teatro Jardín i Plaça de Bous eren els quatre escenaris on es projectaven pel·lícules que feien botar del seient a més d'un. Les cortines s'obrien poc a poc donant pas a una pantalla gegant. El silenci s'apoderava de la sala. Era el moment per a deixar volar la imaginació.

Cinemes

per al record

Maite Rosa

Les primeres sessions de cinema a Benifaíó es realitzaren en locals improvisats com l'Algepsar, que era una fàbrica d'algeps, i el magatzem de Romani. El projector era un rudimentari model Pathé Baby. Els dijous i diumenges eren els dies elegits per a emetre les sessions, anunciades per la banda de música mitjançant cercaviles per tot el poble.

Les pel·lícules més acceptades foren les de Charlot, però el que més gràcia feia als nostres avantpassats eren els incidents que es produïen durant l'emissió. Els operadors, encara inexperts en la matèria, equivocaven els rotllos per la qual cosa no era gens estrany que començara la pel·lícula pel final o que eixiren les imatges de cap o anant cap enrere.

El primer cinema el va inaugurar el senyor Piñana, continuant en funcionament el de l'Algepsar. I el segon, el Doré o Dorado, don

Joaquín Cortés.

"Com el cinema era mut, hi havia que explicar l'argument i per a això estava Pepe "el cocheró", que es va convertir en un gran narrador en aquells temps. La primera pel·lícula sonora que es projectà a Benifaíó fou *Luces de Buenos Aires*, en 1929. Tingué un èxit enorme", comenta Conrado Luján, veí de Benifaíó.

Després de les sales Piñana i Dorado altres llocs on es van emetre pel·lícules van ser el Teatro Jardín i la Plaça de Bous.

Durant els anys quaranta, l'empresa Gascó estagué al capdavant dels cinemes Piñana, Dorado i Plaça de Bous, mentre que als cinquanta va ser l'empresa Cardona-Hermanos l'encarregada de fer cinema en estos tres escenaris. Respecte al Teatro Jardín, els germans Navarro foren els responsables de les projeccions cinematogràfiques.

La Plaça de Bous de Benifaíó, inaugurada l'any 1884, aprofitava per fer tota classe d'espectacles i actes recreatius, culturals, polítics, religiosos, esportius... No era d'estranyar veure, penjades a la façana, unes pisarres anunciant pel·lícules com *El amor de Don Juan*, protagonitzada per Carmen Sevilla.

A banda de les pisarres col·locades en llocs estratègics perquè foren vistes per qualsevol, s'imprimien els cartells anunciadors o programes de mà, del tamany d'una estampeta, que es repartien per tot el poble o es ficaven a disposició del públic assistent a les sales.

Es tractava d'un art -o més bé d'una artesanía- quasi popular, efímer, colorista i llamatiu, que deu molt a la fotografia.

Davant els ulls de l'espectador era costum i també norma ficar

Programa de mà on
s'anunciava l'emissió
de la pel·lícula
"Justicia Corsa".

Foto: Arxiu Conrado Luján

una síntesi de l'estrella o la parella protagonista, i del tema, o almenys el gènere, de la pel·lícula anunciada, donant una espècie de "impressió" d'ella. Es seguia la norma implícita en tota publicitat: cridar l'atenció a través de l'impacte visual sobre l'espectador.

Pel·lícules projectades

Les pel·lícules eren, fonamentalment, espanyoles i americanes. Entre les primeres podem destacar *Nobleza baturra*, *Mare Nostrum* (interpretada per Fernando Rey i Maria Félix), *La Gitana y el Rey* (amb Antoñita Colomé i Jorge Mistral), *Alba de América* (interpretada per Antonio Villar i Amparo Rivelles), *Bajo el cielo de España* (protagonitzada per Gustavo Rojo i Marisa de Leza), *La Gitanilla* (amb Estrellita de Castro i Juan de Orduña), *La vida de Carlos Gardel* (interpretada per

Delia Garcés i Hugo del Carril), *Don Juan* (amb Antonio Vilar), o *Violetas Imperiales*.

Les produccions americanes eren de gèneres diversos: drames, comèdies, policiaques, d'aventures, de guerra, d'acció, de l'oest... Algunes de les més impactants foren *Dallas, ciudad fronteriza* (protagonitzada per Gary Cooper i Ruth Roman), *La muchacha de la 5ª Avenida* (amb Ginger Rogers), *Adan y...ella* (amb Stewart Granger i Jean Simmons), *Otra vez juntos* (interpretada per Irene Dunne i Charles Boyer), *Justicia Corsa* (amb Douglas Fairbanks Jr. i Akim Tamiroff), *Mi prima Rachel* (interpretada per Olivia de Havilland i Richard Burton), etc. Les pel·lícules de terror (*Boris Karloff*, *Dràcula*, *Frankenstein*) commocionaven el públic.

La massiva assistència als cinemes s'explica per la inexistència,

en aquells temps, de la televisió. La gent es sorprenia al veure aquella pantalla gegant amb aquelles imatges en moviment: era un medi d'evasió i una de les poques vies per a ocupar el temps d'oci.

Tal com explica Conrado Luján, "el primer que es projectava normalment era el noticiari NO-DO; a continuació, una o dos pel·lícules d'estrena. Feien cinema tots els dimarts, dimecres, dijous, divendres i dissabtes per la nit, i els diumenges sessió doble per la vesprada i per la nit. Una entrada al pati de butaques costava 3 pessetes i dalt dos".

Les sales

Les sales cinematogràfiques tenien una capacitat per a 300 o 400 persones. En les taquilles es formaven cues impressionants, esperant que les obrien. De vegades sorgien discussions, baralles...

Foto: Arxiu Conrado Luján

A l'estiu el més comú era anar a la Plaça de Bous. A l'aire lliure i per la nit, els benifaionencs s'entretenien amb pel·lícules de vaquers, còmiques, dramàtiques...

Programa de mà que es repartia pel poble i que anunciava la projecció de la pel·lícula "Lazos Humanos"

perquè ningú volia quedar-se sense un seient. Per fi venien les taquilles; este era el moment més apoteòsic, la massa de gent feia tot el imaginable per tal d'acostar-se a la boca de la taquilla, trepitjar, espenyar... Poc a poc, a mesura que tots anaven entrant, venia la calma. Cadascú havia trobat el seu lloquet on sentar-se.

Per als més menuts, el lloc preferit eren els "galliners" ja que permetien divertir-se i fer tota classe de bromes en el cas que allò que apareixia en pantalla no resultara massa interessant. No obstant, si era d'interès, no hi havia cap que s'alçara del seient; tots es queda-

ven muts contemplant les imatges i deixaven volar la imaginació, pensant de vegades que eren un dels protagonistes principals de l'argument.

Com els dijous per la vesprada no feien escola, moltes vegades, els xiquets i xiquetes, acompanyats pels mestres, acudien a les sales on es projectaven produccions pròpies per a la seua edat. De vegades, l'ajuntament pagava les entrades.

Durant l'estiu, el més comú era anar a la Plaça de Bous. A l'aire lliure i per la nit, a la fresca, els benifaioners i benifaioneres s'entretenien amb una de vaquers, còmica, dramàtica... o amb grans documen-

tals de toreros, educatius, tràilers... a la vegada que descansaven de la intensa jornada laboral realitzada al llarg del dia.

Cifesa (Compañía Industrial del Filme Español, S.A.) fou fundada en València el 15 de març de 1932. Va ser una empresa espanyola que va produir cinema espanyol. Moltes de les pel·lícules que es projectaven al nostre poble eren produïdes per Cifesa, encara que també s'en projectaven d'altres companyies com la Warner Bros, 20th Century-Fox, Metro Goldwyn-Mayer, Filmófono Presenta, Europa Films, S.A., Astoria Films, S.A., Mercurio Films, S.A., etc.

Exemples de programes de mà que fan referència als quatre cinemes que hi havia a Benifaio.

Cine Dorado Benifaio

Empresa Gascó - Garantía de éxito

Magno acontecimiento

AÑO NUEVO 1945

Un solo día

1.ª Curiosidad mundial

2.ª Miguel de Molinos en
Pregones de Embrujo

3.ª Cez presenta el primer acontecimiento cinematográfico del año nuevo

JUSTICIA CORSA

por Douglas Fairbanks Jr. y Akim Tamiroff
dirigida por Gregory Ratoff

Aviso: Las funciones empezarán a las 4:40 tarde y 9:15 noche.

Prologo: **La máscara de Hierro**

Imp. R. Vicens, Plaza Mayor, 14 - Valencia

CINE PIÑANA BENIFAIO

Empresa Gascó - Garantía de éxito

DOMINGO 5 de OCTUBRE de 1947

a las 5:15 tarde y 9:15 noche

Grandioso Programa

1.ª La mejor película política llevada a la pantalla hasta nuestros días

El Señor Sanders vive milagrosamente

El hombre de la conquista

por RICHARD DIX Y JOAN FONTAINE

MARTES JORGE NEGRETTE en el drama
PERJURA

Imp. R. Vicens, Plaza Mayor, 14 - Valencia

"L'èxit de les sales cinematogràfiques començà a desaparèixer quan vingué la televisió", explica Conrado Luján.

Al voltant dels anys seixanta la televisió s'instaurà poc a poc a les cases. L'assistència al cinema deixà de ser massiva per a començar a disminuir. La Plaça de Bous fou enderrocada l'any 1963; desapareixia així un dels llocs claus per a la projecció cinematogràfica. Les sales Piñana i Dorado perviviren fins els anys vuitanta, però també van desaparèixer. El Teatro Jardín tampoc existix actualment.

Encara que estos cinemes hagen desaparegut per unes qüestions o altres, el que sí han deixat és un record bonic en la memòria dels benifaioners que tingueren l'oportunitat de conèixer-los; el paper que desenvoluparen en aquella època fou important, si tenim en compte que eren uns anys en què la diversió quasi passava desapercebuda, una prova: el reduït nombre de llocs d'oci.

PLAZA DE TOROS

BENIFAIO

Empresa Gascó - Garantía de éxito
Viernes 1 y Domingo 3 de Agosto 1947

Gran programa

1.ª Marie OBERON, Charles KORVIN y Claude RAINS en la solenne representación de honor a petición del público, de la maravillosa superproducción dramática

COMO TE QUISE TE QUIERO

2.ª Universal Internacional presenta la descacharrante, divertida e sorprendente comedia cómica satírica

MI ADORABLE SALVAJE

por el simpático Robert PAIGE
El drama y la comedia estracada en un vernacular programa magníficamente confeccionado por la Empresa de los "Pequeños" Estrenos

Imp. y Papelería MACHO - Benifaio

JARDIN

Benifaio

MARTES Y MIÉRCOLES 6 y 7 de los 10:30 tarde
(SESION POPULAR)

Documental NO. DO 4.ª 2.ª - B.
LO MEJOR DE LA TEMPORADA TACIANA 1945 - 46 EN
REDO - 4 comedias 6 - 8 de "MANOLETE"

Primer "MANOLETE" El Solitario	Segunda "MANOLETE" Papa Loco - Párrico Papá Moco - Vampiro	Tercera "MANOLETE" Vampiro
"MANOLETE" El Solitario	"MANOLETE" Párrico	"MANOLETE" Vampiro

3. 20 de Century Fox presenta el estreno del año cinematográfico con un espectáculo único en los teatros.

Lazos Humanos

con una magnífica reparto: JANE BLONDELL, JAMES DUNN, PAUL AGNE, GARY BLISS, CLAYTON KRESS y
LEE DONALDSON

NOTA: La sexta temporada de la serie documental que el día de mañana a las 10:30 y en adelante, quedará documentada de los grandes sucesos de la evolución del actor.

La película muestra la evolución y que quedará con el final de la serie.

Fotos: Arxiu Conrado Luján

Moltes de les pel·lícules que es projectaven al nostre poble eren produïdes per Cifesa, encara que també se'n projectaven d'altres companyies cinematogràfiques.

Un passeig pel cultiu de l'arròs

*Segons els
historiadors, allà pel segle XV,
començà el cultiu d'arròs a les Riberes de
l'Albufera, on es va extenent fins a les zones
colindants de Benifaió.
Es conta ja, que per aquella època, la població
sofria certes epidèmies per les rodalies de les
plantacions d'arròs.*

Laura Garulo

L'arròs, a través dels segles, ha sigut un cultiu bàsic per a la supervivència de totes les zones colindants amb lloanca de l'Albufera; bàsicament, el que avui es coneix com Horta Sud (Ribera Alta i Ribera Baixa). Era bàsic perquè una bona part econòmica de la zona depenia del seu cultiu; a més de ser el blat un dels cereals elementals per a la supervivència de la població. No obstant, ha aplegat als nostres dies el seu cultiu, sent encara la base de l'economia de moltes de les poblacions riberenques.

Amb els historiadors i el que s'anat comentant de pares a fills i de generacions a generacions, el cultiu d'arròs s'inicià d'una forma molt rudimentària i d'aquesta manera s'ha mantés al llarg dels segles.

El sistema de cultiu es realitzava sembrant el gra de l'arròs en una xicoteta parcel·la anomenada el planter. Aquest treball es realitzava a principis de maig.

Aquesta parcel·la, després de la sembra del gra, es mantenia constantment plena d'aigua de cinc a deu centímetres d'espessor. En aquest temps, el llaurador es veia obligat a vigilar el planter per a què els pardals no es menjassen els grans d'arròs.

Una vegada aquest germinava i adquiria una dimensió de tres a cinc centímetres aquesta feina deixava de realitzar-se; no obstant, es seguia mantenint la mateixa quantitat d'aigua i així la planta de l'arròs anava creixent dintre del planter fins que adquiria una altura d'uns trenta centímetres. Entre tant, el llaurador anava preparant

les terres per a la seua posterior transplantació.

Les labors d'aquesta preparació consisteixen en inundar el camp d'aigua, per a convertir la terra en una massa de fang de manera que, a l'hora del transplant d'aquest fang, estiguera el més suau possible.

Així, aproximadament a finals de maig, s'arrancava la planta d'arròs del planter. L'arrancament es feia a xicotets manats anomenats "garbes" els quals, es transportaven amb l'únic vehicle que es disposava, el carro, fins les zones de plantació anomenades marjals que previament havien segut preparades.

Allí, els llauradors repartien les "garbes" per tot el camp, que anaven a plantar-se de cent a cent deu per fanegada.

Llauradors de Benifaïó plantant l'arròs al terme de la Marjal

Aquest repartiment es feia mitjançant un carro sense rodes arrossegant-se per una cavalleria que s'esmunyia per les terres fangoses.

Després, es procedia al transplant directe de manera que, manualment, s'introduïen les arrels adintre de la terra en xicotets grups de deu a quinze plantes mantenint, constantment, el que el cultiu d'arròs exigeix.

Així, l'arròs anava creixent i mentrestant els llauradors s'anaven limitant a llevar les males broses que creixien. A finals de juliol, durant un període de deu dies, s'eliminava tota l'aigua de les parcel·les de manera que el fang compactara; això es deia "l'eixugada".

Acabada aquesta etapa, es tornava a inundar el camp d'aigua igual que abans i es mantenia d'aquesta forma fins la finalització

del cultiu, que es produïa a principi de setembre.

A partir d'aquest moment, es començava l'etapa de recollida que s'anomenava "la sega d'arròs". Aquesta fase consistia en anar formant garbes més grans; labor que es realitzava amb congostos xicotets.

Posteriorment, aquestes garbes es traslladaven a les eres o secaders amb la fi d'extraure els grans d'arròs de l'espiga.

Aquests trasllats es feien en primer lloc, traient les garbes de

dins la marjal a un costat de la mateixa, mitjançant els mateixos carros sense rodes que s'havien fet servir per a la distribució a l'hora

del transplantament; i d'allí carregar-les als carros amb rodes arrossegat per les mateixes cavalleries fins portar-les a les eres.

Allí es procedia a la separació dels grans d'arròs de l'espiga.

Aquesta labor es feia estenent totes les espigues per l'era i amb la cavalleria arrossegant un rulo de fusta o de ferro; el qual, batia la palla per a que anara soltant el gra. Desproveït el gra de l'espiga, s'apartava la palla, quedant l'arròs solt de manera que ja es procedia al seu secà i al seu emmagatzematge.

A partir d'ahí, passava als molins que separaven la closca del gra de forma mecànica.

A finals de juliol, durant un període de deu dies, s'eliminava tota l'aigua de les parcel·les. Això es deia "l'eixugada"

**Era la paella el plat que
els llauradors
menjaven els
diumenges. Avui,
coneguda mundialment,
s'associa a València com
el plat típic de la
nostra cultura.**

Es possible que al principi es feren les feines comentades inclòs de forma rudimentària; tanmateix, al llarg del temps i essencialment ja dins del segle XX, s'ha anat produint una modernització dels sistemes de cultiu, per la qual cosa ha anat canviant substancialment el sistema rudimentari que he explicat al llarg del reportatge.

Així, apareixen els adobs, els quals s'apliquen a la terra per augmentar la producció; apareixen també els herbicides, que llevaben les males brosses; els insecticides i fungicides, que lleven els fongs i les plagues ... i moltes de les labors es mecanitzen.

Aparegué, en primer lloc, la tri lladora, que separava mecànicament el gra d'arròs de la palla; fins arribar als nostres dies, on pràcticament són les màquines les que

realitzen totes les feines del segat i del trillat, en la mateixa marjal; per a passar posteriorment, a secado-

**L'arròs suposava un
aliment indispensable
per a les poblacions ribe-
renques; així, les dones
dels llauradors han cuinat
de diverses maneres
aquest cereal; el qual, fou
la base de la gastronomia
dels pobles.**

res automàtiques. Desapareix així el secat natural al sol.

Com he nombrat al principi, l'arròs suposava un aliment indispensable per a les poblacions riberenques; així, les dones dels llauradors, al llarg dels segles, cuinaren

de diverses maneres aquest cereal, el qual, fou la base de la gastronomia dels pobles.

Al principi, aquesta forma d'alimentació es considerava de gent llauradora i pobra, sent menyspreada i rebutjat per la gent rica de les grans urbes; tanmateix, al llarg del temps, aquest sistema d'alimentació, ha anat introduint-se a tota la població, especialment la valenciana, fins convertir-se en les seues diverses formes, en plats típics de la nostra gastronomia valenciana. Així, el plat més conegut internacionalment és la paella i el plat normal que entre setmana menja el llaurador, coneguts en les seues diverses facetes són: l'arròs caldós, arròs amb fesols i naps, arròs al forn, a l'olla...que són molt estimats.

A la esquerra
es troba José
Rosa Puchal,
junt a dos llau-
radors a punt
de començar la
feina al camp

DEDICATÒRIA

*A l'antic poble de Benifaíó,
la majoria de l'agricultura
era dedicada a l'arròs
on els homes de Benifaíó,
eren autèntics llauradors.*

*A la marjal baixaven,
per tal de cultivar
perquè al seu poble,
no hi havia terme per a sembrar.*

*Anaven en carros
tots plens de sacs d'arròs,
que permetien el transport
per tal de tenir algun suport.*

*En aquestos carros
peligrava la seua vida
doncs un dia al meu iaio
baix el carro s'engullia.*

*Abi és on pergué el seu cos i vida,
però ens deixà a la dona, fills i nets
el seu bon cor i la seua alegria.*

*Aquest reportatge, va dedicat
al iaio que no vaig conèixer
per les conseqüències del passat,
que degut a la seua laboriositat
perdè la vida treballant.*

*I ara amb aquesta poesia,
expresse els meus sentiments
i la meua fidelitat
ilaio, t'admire sense conèixer-te
per la teua valentia i valor
que ens has deixat a tots nosaltres
dins dels nostres cors!*

Laura Garulo

Dijous, dia de mercat

Quan arriba el quart dia de la setmana, Benifaió es desperta amb els carrers Santa Bàrbara, Tarazanas, Portelles i San Fernando plens de "paraetes", obertes als veïns.

Poc a poc, la gent va acudint a este lloc del poble per fer honor al famós dia del mercat, on la major afluència són dones que després de 'fer la compra' es reuneixen en els bars i gelateries del voltant per pendre el desitjat "almorçaret" o un refresc per aliviar la calor.

D'esta forma, el matí del dijous en Benifaió es un moment idoni per eixir de casa, comprar i vore a la gent del poble.

S. Esplugues March

S. Esplugues March

S. Esplugues March

S. Esplugues March

S. Esplugues March

S. Esplugues March

S. Esplugues March

Un museu arqueològic a la torre de Benifaió

Foto: Julián Lladosa.
Interior del museu
de la torre.

Francesc Beltran i López

La col·lecció museogràfica permanent de la torre de la Plaça de Benifaió està formada per una selecció dels materials arqueològics, d'època àrab, recuperats durant els treballs de restauració de la torre que es va fer des de 1994 fins 1996.

La torre té un total de quatre plantes, que s'alça sobre una base de forma piramidal de 3,4 metres d'alçada. De l'estrat arqueològic es van recuperar nom-

brósos materials arqueològics ceràmics, de fusta i metàl·lics, dels quals, un 95% corresponen a l'època islàmica mentre el 5% restant són d'època baix-medieval, cristiana i moderna. Així es pot trobar ceràmica islàmica del període almohade i diversos materials arqueològics distribuïts en les instal·lacions museogràfiques, vitrines, plafons, plaques, etc...; en suma, un museu a la torre de la Plaça sobre la torre mateixa.

Cal destacar entre els objectes una fulla de fusta de la porta que tancava l'entrada, puntes de pinta o rastell de metall per al cànem, didals i agulles de cap, varetes d'us quirúrgic o cosmètic. Sivella de cinturó de bronze. Retalls de metall, que indiquen un treball de tipus artesà. En vidre, fragments de fioles (cristall transparent, translúcid, acolorit i amb aplics de fils de vidre), ampolles o ungüentari.

En fusta es trobà una pinta per al cabell, utilitzada per a despollar. Possible base d'un fus o peça de collar. Objectes d'una gran fragilitat, molt poc freqüent en jaciments islàmics.

En ceràmica, es trobaren fragments de gerretes amb esgrafiats. Fragments de gerretes decorades amb corda seca parcial. També s'hi exposa ceràmica islàmica de cuina i per al servei de taula així com una olla per a guisar al foc, una orseta menuda vidriada, una cassola per a coure al forn, tapadores per a tapara olles, llantia de peu vidriada de color verd i fragments de safra per a servir aliments.

A més, cal destacar uns fragments d'una gerreta, i una altra gerreta restaurada, decorades amb manganès, per a beure i servir líquids. Fiola, vidriada de color verd, per a beure líquids. Per últim, hi ha que assenyalar una tapadora per a cobrir un pot, una gerreta vidriada també de color verd però de forma poc freqüent, així com una cassola de color blanc.

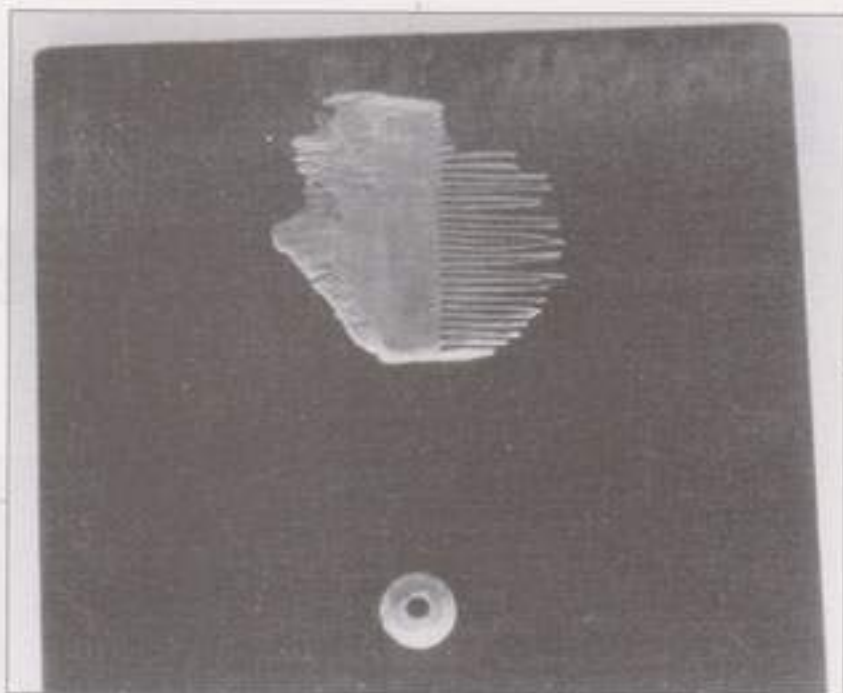

Foto: Julià Lladosa.
Pinta de fusta per al
cabell d'una gran
fragilitat.

Foto: Julià Lladosa.
Cassoles i pitxers
recuperats.

Casa de Cultura

Casa de Cultura

Julián Lladosa

Julián Lladosa

Julián Lladosa

Julían Lladosa

Julían Lladosa

Julían Lladosa

Personatges

Julián Lladosa

REGINO MAS

I BENIFAÍO

Regino Mas Marí va nèixer el 25 d'abril de 1899 a Benifaíó. El seu prestigi com a artista faller ha permès considerar-lo com un dels millors artistes de tots els temps. Enguany, amb motiu del centenari del seu naixement, Benifaíó ha recordat la figura del seu fill més popular amb nombrosos actes.

Francesc Beltran i López

Benifaíó es troba tot just al bell mig d'un triangle on conflueixen dues tòpiques comarques ben definides dins del conjunt de les terres valencianes: la Ribera del Xúquer (dividida artificialment en Alta i Baixa) i l'Horta de València. Aquesta ubicació limítrofa fa que, potser, la població no tinga una personalitat massa accentuada. Durant els darrers anys, geògrafs i escriptors l'han anant adscriuint a una o l'altra comarca (inclús dins la Ribera a l'Alta o a la Baixa), segons alguns dels trets peculiars, que, certament, atesa la seua situació fronterera, no hi són massa característics.

Benifaíó a finals del segle XIX

Benifaíó va arribar al segle XX amb 4004 habitants, després d'un augment constant de la població des de ben bé mitjan segle XVIII.

Segons Pascual Madoz, l'any 1842 Benifaíó tenia 1131 habitants, i el descriu així (1): "Tiene unas 400 casas, cárcel pública, el palacio castillo del señor del pueblo con un gran torreón, una escuela de primeras letras, con unos 60 niños y cuyo maestro se halla dotado de unos 2.000 rs., otra de niñas, con la misma asistencia y dotación de 1.400 rs., y una iglesia parroquial ..., teniendo por anejo a la aldea de Espioca." Pel que fa a la producció, Madoz, afegeix: "Produce: trigo, maíz, cebada, habas y toda clase de legumbres; aceite, un poco de vino, garrofas, y seda en abundancia, y algunas frutas y verduras; sostiene al mismo tiempo el preciso ganado lanar para el consumo, y hay alguna caza de codornices y conejos, y pesca de barbos, lisas, anguilas y tencas. Industria: la agrícola, y un molino harinero, con

una porción de los de aceite".

Aquestes dades anteriors, que refereix Madoz, són vàlides, amb algunes lleugeres variacions, fins les acabades del segle XIX i, fins i tot, els primers anys del segle XX. Hem de destacar, però, alguns dels esdeveniments ocorreguts en aquesta segona meitat del segle XIX, que varen canviar el monòton ritme pobletà, la qual cosa va deixar una forta empremta en l'avenir.

El 8 de desembre de 1852 va arribar el primer tren, que cobria el tram de ferrocarril València-Benifaíó, Benifaíó-València. Fet que causà un fort impacte social als veïns de l'època, i que després arribaria a tenir grans repercussions econòmiques per a la comunitat veïnal. L'1 de març de 1853 s'obria al públic el tram següent Benifaíó-Alzira, de la línia fèrria que uns anys després arribaria fins a Xàtiva.

Foto: Arxiu Francesc Beltran.

Any 1903. Antiga Casa de la Vila (hui desapareguda) on es trobava l'escola on anà Regino Mas.

La incorporació capdavantera d'aquest nou mitjà de locomoció col·locava Benifaíó en una situació privilegiada per al seu futur desenvolupament.

L'any 1857 Benifaíó disposava ja de 2814 habitants, i no parava de créixer. També la superfície de terra agrícola regada, gràcies a l'aigua provenint del nou tram de la Sèquia Reial, augmentava a causa de la imparable transformació dels terrenys, tradicionalment de secà. Si l'any 1845 s'hi comptaven solament 179'25 hectàres de regadiu, l'any 1865 ja ascendien a 336'10 ha.

L'any 1872 marcà una important fita en la història moderna de Benifaíó. Els seus veïns van aconseguir, després de nombrosos plets, l'abolició del senyoriu, mitjançant la compra dels drets senyorials i enfiteutics, al príncep Pio de Savoia i baró de Benifaíó, per la

**EL 8 DE DESEMBRE DE
1852 VA ARRIBAR EL
PRIMER TREN, QUE
COBRIA EL TRAM DE
FERROCARRIL VALÈNCIA-
BENIFAÍÓ, BENIFAÍÓ-
VALÈNCIA.**

quantitat de 75.000 pessetes, pagables en 10 anys. Els veïns accedien així a llur propietat. La població va restar lliure de les càrregues feudals i s'incorporà a l'Estat.

Des d'aquests anys Benifaíó va esdevenir una població amb una nova situació estratègica, derivada del recent pas del ferrocarril pel nucli urbà. Això va originar, en nombroses ocasions, que participés en les diferents revoltes i aldarulls de l'època. Entre d'altres, cal destacar el fet ocorregut el 16 de desembre de 1874, quan els carlis-

tes varen entrar a Benifaíó. Santes va manar tallar els fils del telègraf i arrancar el rails de la via fèrria. Varen cobrar racions als veïns i fugiren després de cremar el Registre Civil.

El desenvolupament urbà no s'aturava. El 24 d'agost de 1884 s'inaugurava la nova plaça de bous, amb capacitat per a 3.800 espectadors, una xifra superior al total de veïns d'aleshores. Benifaíó va esdevenir una fita taurina per als pobles dels voltants, i fins i tot per a la capital.

El 1885 és recordat com un any fatídic per al conjunt de la població valenciana: l'any del còlera. Benifaíó sofreix la terrible epidèmia des del 10 de maig fins al 22 d'agost, amb el tràgic balanç de 185 defuncions. Els benifaioners van quedar immunes al contagi, després de la vacunació massiva a

Foto: Arxiu Francesc Beltran. Any 1927. El pare de Regino Mas (al centre) retratat amb els seus germans Joano, Alfredo, Claudio i Ramón.

càrrec del Dr. Ferran.

El final de segle és temps de canvi social i progrés. Uns nous costums, l'associacionisme, la cultura i la política, són alguns dels nous trets que els benifaioners van incorporant a la vida quotidiana.

L'any 1888 s'aprova un reglament que regeix l'anomenat "Casino de la Agricultura, Industria y Comercio de Benifayó de Espioca", propiciat per la naixent burgesia local -el Casino dels "rics", com era popularment conegut-. L'any 1892 un enardit Vicente Blasco Ibañez, participa en un miting federal que ompli la plaça de bous.

L'any 1895 s'aprova el reglament de regeix la "Societat Cooperativa Agrícola de Benifayó de Espioca". D'aquells mateixos anys data la creació d'un nova banda de música, de nom "La Primitiva".

Aquest ressorgiment de la població féu possible que l'últim

quart de segle esdevinguera el més brillant de la seua història recent quant a naixements de personatges destacats; allò que hom considera "glòries locals", i que relacionem a continuació: Rogelio Rovira Rovira (1878), militar; Adelina Domingo Pons (1883), violinista; Josefina Pérez Asins -de nom artístic "Gioseppina Sins- (1886), cantant d'òpera; Clemencia Garcia Llerendi (1892), triple còmica; Juan Bautista Mari Clérigues (1893), militar i escriptor; Domingo Escribá Campos (1894), músic i compositor; José Gadea Beltran (1897), escriptor; Lucia Domingo Pons (1897), pianista; Ramón Chovi Soler (1897), músic i compositor; José Rovira Mari (1899), pintor escenògraf; i Regino Mas Mari (1899), artista faller.

No resultaria gens estrany aventurar el fet que algunes d'aquestes futures "glòries" coincidiren en els jocs infantívols amb el seu contemporani Regino, aleshores també un

xiquet, a Benifaió.

El naixement i la infantesa de Regino Mas a Benifaió

Regino Mas Mari va nèixer al carrer del Forn (actualment Francisco Climent) de Benifaió, el 25 d'abril de 1899 (2). Tenim la sort de conservar la partida de baptisme a l'arxiu parroquial (3) de Sant Pere Apòstol, recuperada sorrosament dels luctuosos fets de 1936, que reproduïm atés el seu palés interès:

"En la Iglesia parroquial de Benifayó diócesis y provincia de Valencia, día treinta de Abril de mil ochocientos noventa y nueve, el infrafirmado Coadjutor de la misma bauticé solemnemente a un niño que nació el día veinticinco a las seis de la mañana hijo legítimo de Regino Mas Soler y de Maria Mari Muñoz, naturales y vecinos de esta = Abuelos paternos = Ramón Mas Rovira natural y vecino de ésta y Magdalena Soler Martínez natural

QUAN REGINO COMPTAVA SOLAMENT
VUIT ANYS, VA ABANDONAR EL SEU
POBLE NATAL I ES TRASLLADÀ AMB TOTA
LA FAMÍLIA A LA CIUTAT DE VALÈNCIA, A
CAUSA DE LA PRECARIETAT LABORAL
DEL PARE.

y difunto en esta. Maternos = José Mari Prades y María Muñoz Mari naturales y vecinos de ésta. Se le puso por nombre Regino.

Fueron sus padrinos = Jaime Romaguera casado y vecino de Alcácer y Florencia Leonardo soltera vecina de esta, a quienes advertí el parentesco espiritual y obligaciones contraídas especialmente la de enseñar al bautizado la Doctrina Cristiana. De que certifico.

Tomás Llaudes (rubricat)
Coadjutor"

En el marge esquerre hi ha aquestes dues anotacions manuscrites:

"Casó en la parroquia de Santa Cruz de Valencia con Carmen San Miguel Pérez el 19 Febrero de 1925.

Reig (rubricat) Cura"

"Casó en segundas nupcias en San Valero de Valencia con María

Foto: Arxiu Francesc Beltran. Any 1949.
Programa emés amb motiu de l'homenatge que es feu a Regino Mas.

San Miguel el 29 Diciembre de 1944.

S. Peñarrocha (rubricat) Cura"

Regino Mas Mari fou el segon fill, del matrimoni format per Regino i Maria. Els seus germans eren Delfina, la major, Abelardo i José María (que també fou artista faller), els més menuts. De família modesta, el seu pare, Regino, era pintor mural, tocava bé la guitarra i era un gran aficionat al teatre, activitat que desenvolupava en una companyia d'aficionats, al mateix Benifaíó.

La seua mare, Maria, prou feia

amb les feines pròpies de la casa i tenir cura dels fills.

Quan Regino comptava solament 8 anys, va abandonar el seu poble natal i es traslladà amb tota la família a la ciutat de València, a causa de la precarietat laboral del pare, qui va trobar prompte treball gràcies a l'Exposició Regional de 1909.

D'aquells huit anys viscuts a Benifaíó, no hem pogut esbrinar res amb certesa.

Els parents del poble més pròxims a Regino, cosins i cosines, amb els quals sempre va mantenir unes bones relacions familiars

Foto:Arxiu Francesc Beltran. Any 1950.Falla plantada al carrer dels Paluts (Cavallers), on es va reproduir l'homenatge de Benifaíó a Regino Mas.

ja fa anys que van desaparèixer. Els fills solament conserven la memòria de les moltes anècdotes contades pels pares del seu cosí ja artista faller a València.

No obstant això, es poden deduir alguns dels fets propis de la xicalla de l'època. Regino degué aprendre les primeres lletres a l'única escola pública d'aleshores al poble, ubicada en la Casa de la Vila, hui enderrocada.

Anys després, Regino comentava: "de l'escola, ni me'n recorde", de tant poc com va anar.

La situació cèntrica de la casa familiar, al carrer del Forn -confrontava per darrere amb la mateixa Casa de la Vila- fa suposar que els jocs infantils els devia fer a les properes placetes del Vidre i de les Ànimes (ambdues formen hui la

plaça del Progrés), i a la plaça Major. Tampoc no haurem de descartar les eixides a les eres que circumdaven el nucli urbà i els camps més pròxims, fets comuns a l'època. També el costum d'anar de berenar -en dates assenyalades- a les fonts de Mussa, Xètxena, de la Torre -hui assecades- i Nova. I amb la seua mare, per fer la bugada, a la font de la Carrasca o del Raval. De menut ja ajudava el pare fent de pintor. Regino, recordava que quan tenia huit anys va anar a veure una correguda de bous, on torejava el seu pare i els amics: "ho varen fer tan mal, que quan vaig anar a casa vaig pintar uns toreros amb una carabassa per cap". Els veïns animaven el pare perquè "Reginet" anara a València a estudiar.

PASSATS ELS ANYS,
REGINO ESDEVÉ UN
PRESTIGIOS ARTISTA
FALLER A LA CIUTAT DE
VALÈNCIA, ON GUANYÀ
ELS PRIMERS PREMIS I
COMENÇÀ A SER
CONSIDERAT COM EL
MILLOR ARTISTA FALLER
DE TOTS ELS TEMPS.

La manca de referències, documentals i orals, ens ha impedit conèixer si va combregar per primera volta a l'església de Benifaíó, o ho va fer ja a València. Regino amb la seua família, s'establí a València, primerament en la consergeria del "Centro Carlista" (era de tendència carlina el seu pare?) de Russafa, després en una planta baixa de la plaça d'Arenes (coneguda després com Dr. Landete) i més tard en el número 11 del carrer d'Arizo (ara Romeu de Corbera) (4).

Des de molt xicotet Regino va haver d'ajudar el pare, mentre assistia a classes de dibuix a l'Acadèmia de Sant Carles. "Reginet", per als seus paisans, va mantenir sempre una forta vinculació amb el seu poble natal, on con-

Foto: Arxiu Francesc Beltran 20 d'agost de 1949. Regino Mas el dia del seu homenatge fet a la Plaça de Bous de Benifaió.

servava familiars i amics. Segons contava, quan feia de pintor mural a València, els diumenges venia a Benifaió on es guanyava un jornal "extra" pintant paisatges a les cases. Una vegada li varen encomanar que pintara el descobriment d'Amèrica, i ho va fer així: "Cristòfol Colom agenollat, els indis, els espanyols, la mar, la selva ... ui -deia- lo feliç que vaig ser aquell diumenge".

Regino i la seua vinculació a Benifaió

Passats els anys, Regino esdevé un prestigiós artista faller a la ciutat de València, on guanya els primers premis i comença a ser considerat com el millor artista faller de tots els temps.

A Benifaió, de tot això, en són sabedors solament els seus familiars més pròxims, als quals permanence fortament vinculat. El veïnat no n'era conscient, o millor, s'havien oblidat per complet d'aquell xiquet menut que abandonà

L' HOMENATGE A REGINO MAS, CELEBRAT EL 20 D'AGOST DE 1949, ES FEU A LA PLAÇA DE BOUS DE BENIFAIO, ON LI VAN LLIURAR UN PERGAMI EN EL QUAL CONSTAVA EL TÍTOL CONCEDIT DE FILL PREDILECTE DE BENIFAIO. ES RETOLA TAMBÉ UN CARRER AMB EL SEU NOM, AMB UNA ARTÍSTICA PLACA

el poble quan solament tenia huit anys.

Ell, pel seu compte comentava: "en això que no hi ha discussió, és en el meu poble; sóc de Benifaió d'Espioca, i m'agrada dir-ho així, tot complet, perquè la torre no la tenen tots".

Benifaió ja havia conegut, allà pels anys trenta, una certa activitat fallera al carrer de la Glorieta (hui Francisco Morote), on s'havien plantat falles gràcies a l'esforç de tot el veïnat.

L'any 1949 se'n plantà una altra, bastant modesta, al carrer Cavallers, gràcies a un grup d'entusiastes capitanejats per Arturo Mas, cosí de Regino, amb qui havia arri-

bat a treballar a València.

Arran d'aquesta falla l'esperit faller va renàixer, gràcies, sobretot, a Emilio Roca, aleshores secretari del Sindicat Arroser de Benifaió, Arturo Mas i un nombrós grup d'entusiastes fallers.

Per a l'any vinent varen projectar dues falles, una a la confluència dels carrers Cavallers i València, i una altra a la plaça del "Caudillo".

L'acte de presentació de les falleres majors, Lolita Ballester i Consuelito Marco, respectivament, és l'excusa per a involucrar l'ajuntament en un homenatge a Regino, l'artista faller, "glòria" del poble (5).

REGINO ERA JA UNA "GLÒRIA"

LOCAL, CONEGUDA A

BENIFAÍO PER TOTHOM. LA

SEUA TRAJECTÒRIA ARTÍSTICA

ERA SEGUIDA AMB INTERÈS

PELS SEUS PAISANS, QUE ES

MOSTRAVEN ORGULLSOS DE

L'ARTISTA.

A PARTIR DE L'ANY 1976

BENIFAÍO TORNAVA A PLAN-

TAR FALLES PER SANT JOSEP.

L'AMBIENT FALLER QUE ES VA

CREAR NOVAMENT A LA

POBLACIÓ, VA AJUDAR A

RECOBRAR DE NOU LA MEMÒ-

RIA DE REGINO MAS.

L'acte, celebrat el 20 d'agost de 1949 (ara fa tot just 50 anys) es feu a la plaça de bous de Benifaíó (hui enderrocada), on li van lliurar un pergami en el qual constava el títol concedit de Fill Predilecte de Benifaíó. Es retola, també, un carrer amb el seu nom, amb una artística placa.

I la filla de Regino, Carmencita Mas, va ser designada Fallera Major de les dues falles del poble. Hem de fer menció que, finalment, la falla de la plaça del "Caudillo" no arribà a plantar-se mai, per qüestions econòmiques.

La falla dels carrers Cavallers-València, plantada el març de 1950, reproduí l'homenatge fet a Regino Mas. Hem de senyalar que els motes i els ninots per a fer aquesta falla foren cedits pel mateix Regino, del seu taller a València.

Regino era ja una "glòria" local, coneguda a Benifaíó per tothom. La seua trajectòria artística era seguida amb interès pels seus paisans, que es mostraven cofois de l'artista.

Alguns anys després, Regino afirmava en una entrevista: "de tots els nomenaments el que més m'estime és el del meu poble; em feren Fill Predilecte de Benifaíó, crec que fou l'any 1949. I ja veus, fa molt de temps que no hi vaig, però el record molt; sent-se adonar-me'n em venen a la memòria coses de la meua infantesa.

El 28 de juny de 1953 Regino visitava novament Benifaíó i l'església, que es trobava en plena tasca de restauració, després de la desfeita del 36. Regino va prometre pintar dos grans quadres per als laterals del presbiteri. Quadres que no va arribar a pintar mai.

El 13 de març de 1963 els pocs benifaioners que aleshores gaudien d'aquell nou invent -la televisió, en blanc i negre-, acollien a les seues llars veïns i familiars per veure el programa de moda "Esta es su vida"; dedicat al seu paísà més il·lustre: Regino Mas.

L'artista faller, en el transcurs del programa, es va emocionar en poder veure un reportatge del seu poble natal, on es mostrava la casa

on va néixer.

Regino va admetre davant les càmeres que era deutor amb Benifaíó, el seu poble, i prometia visitar-lo més.

Aquesta promesa no va poder ser complida mai, ja que Regino moria el 31 de maig de 1968.

Al seu soterrament a la ciutat de València van acudir alguns dels seus familiars més pròxims, i algun que altre amic. No hem pogut però, saber si va tenir algun reconeixement oficial i/o religiós a Benifaíó. El fet més probable és que la mort a València de l'artista benifaioner romangués inadvertida per a la major part dels seus paisans.

A partir de l'any 1976 Benifaíó tornava a plantar falles per Sant Josep. L'ambient faller que es va crear novament a la població, va ajudar a recobrar de nou la memòria d'aquell gran artista faller nascut al poble (6).

Una comissió va prendre el nom d'Arturo Mas, el cosí de Regino, que l'any 1949 va encetar aquell període faller a Benifaíó (7).

Aquest 1999, any del centenari del seu naixement a Benifaió, la població ha recordat la figura del seu fill més popular amb nombrosos actes. El dia 25 d'abril, data del seu naixement, l'ajuntament li va retre un sentit homenatge al que van assistir les seues filles Carmen i Violeta, i personalitats del món faller. A la làpida que dona nom al seu carrer, foren ofrenades una corona de llorer i rams de flors, precedides dels protocol·laris parlaments. Seguidament, es va descobrir una làpida commemorativa a la casa del carrer del Forn (hui Francisco Climent) on va nàixer Regino Mas. Per a tancar l'any de Regino Mas està prevista una mostra sobre la seua vida i obra a la Casa de Cultura, recent inaugurada a Benifaió.

Foto: Arxiu Francesc Beltran. 25 d'abril de 1999. Homenatge amb motiu del centenari del naixement de Regino Mas. Assistiren les seues filles Carmen i Violeta, les falleres majors de València, falleres majors de Benifaió i autoritats.

Notes

1).- Madoz, Pascual. *Diccionario Geográfico-Estadístico-Histórico de España y sus posesiones de ultramar*, tom IV. Madrid, 1846. p. 215.

2).- Fins a tres dates diferents sobre el naixement de Regino hem vist en la bibliografia. També la localització del seu naixement al carrer de l'Ermita és errònia. Potser aquesta atribució es deu al fet de ser aquest el carrer on vivien unes cosines seues que sempre visitava quan s'aplegava a Benifaió.

3).- L'Arxiu Parròquial de Benifaió fou destruït l'any 1936. Solament se'n varen alliberar uns quants Quique Libri, entre els quals, sortosament, hem pogut trobar la partida de baptisme de Regino Mas Mari.

4).- Veure: Añón Marco, V. 101 *Hijos ilustres del Reino Valenciano*. València, 1973. pàgs. 98-99.

5).- La corporació municipal de Benifaió, en sessió de 27 de juny de 1949, va acordar per unanimitat declarar Regino Mas Fill Predilecte, i retolar un carrer al seu nom.

6).- Als llibrets de falla es va publicar: Beltran i López, F. "Regino Mas", Falla Mitja Capa. Benifaió, 1977. Vidal Corella, V. "Las fallas que realizó el benifayonense Regino Mas", Falla Santa Bárbara. Benifaió, 1987.

7).- El fet de tenir el mateix cognom ha fet creure a més d'un benifaioner que la falla està dedicada a Regino, el gran artista faller.

PACO ROSA

SOMNIS DE FUTBOLISTA VIDA D'ARTISTA

El pas dels anys porta el record d'un fill de Benifaíó. Músic per excel·lència i reconegut per les més altes instàncies artístiques, Paco Rosa també va ser tot un 'crack' del futbol de l'època. Era un artista en tots els aspectes. Portava la passió pel futbol i l'amor a la música a la sang i la seua vida va estar dividida entre aquests dos sentiments. El que va fer, sempre estarà entre nosaltres.

Ramón Sabater

Diuen que un no es fa artista sinó que naix artista. I tal volta, açò és el que va ocórrer amb Paco Rosa Escrivà. Fill d'una família humil, però amb molta cultura a la sang, el menut Paco ja de ben prompte va aprendre el que era voler la música de la mà dels seus germans i oncles: tots ells músics de la banda municipal. Vingué al món l'any

1921. Fill d'Emilio i Maria, tingué com a germans a Miguel, Emilio, Maria i Glòria.

Eren temps durs. En aquells temps, hi havia que cuidar els animals i llaurar la terra. Però a la família Rosa-Escrivà sempre hi havia un raconet per a la música. Per això, Paco, als pocs anys, començà a estudiar classes de

música a la banda del poble on aprengué a tocar instruments com la caixa, el saxofó i l'aparell que l'elevaria al cim musical, el contrabaix.

Però un xiquet de la seua edat també tenia més inquietuds: el futbol. Semblen dos disciplines diferents, la música i aquest esport, però Paco Rosa va saber fer un

Fotos:
Arxiu de la família.
D'esquerra a dreta i de dalt a baix: amb el Catarroja al 1940 (el 1er. de genolls); amb el Carcaixent; amb l'Olimpíic de Xàtiva al 43 (2º de genolls per la dreta); a Madrid, amb la Banda del Generalísimo.

compendi meravellós entre aquestes dos modalitats. Va saber fer del futbol una harmonia musical i de la música una passió esportiva.

Ahora que continuava amb els seus estudis de música, Paco també va trobar amb el futbol una via per expressar el seu 'art'. Entrà a l'equip de la U.J. Benifaíó i amb solament disset anys ja jugà la final del Campionat de la U.J. davant el Torrent al mític camp de Mestalla. Pergueren per dos gols a un, però qui va presenciar aquell partit quedà meravellat per un minut interior esquerra, rapidíssim, molt bon passador i amb una facilitat increïble per a fer gols. Encara hui, persones de la seua edat de Benifaíó se'n recorden de la seua figura i el defincixen com a un 'mago del balón'.

Amb eixes perspectives, les portes del primer equip del poble esta-

PACO ROSA VA SABER FER DEL FUTBOL UNA HARMONIA MUSICAL I DE LA MÚSICA UNA PASSIÓ ESPORTIVA.

ven obertes. Però no solament les del antic Benifaíó, sino d'equips més potents. Jugà a l'Olimpíic de Xàtiva, Alberic o Almansa i, per aquell temps, arribà a cobrar una fitxa de 1300 pesetes al mes!

Prompte els grans es fixaren en Paco Rosa. El propi València el fitxà i el va cedir al seu filial: el Catarroja. Allí va coincidir amb grans mitges de l'època que després triomfaren al València i a la selecció nacional. Podem parlar, per exemple, i hi ha que descobrir-se, de jugadors com Gorostiza o Igoa, aquest últim internacional absolut i participant en el Mundial de Brasil de l'any 50.

Paco Rosa va poder seguir el seus passos. Però per dintre tenia un objectiu: ser músic, per damunt i tot del futbol. El seu amor per la música podia més i, a més a més, coincidí amb la seua marxa a Melilla per complir el servei militar.

A les terres africanes trobà el punt d'inflexió de la seua vida. Allí, al regiment, prompte ingressà a la banda militar i també, com no, a un equip de futbol que s'anomena l'Ador. Aprengué com era de dura la vida militar i trobà una porta d'eixida amb unes oposicions que es convocaven per a la 'Banda Militar del Generalísimo'. D'aquella època hi contem que l'entrenador de l'Ador no volia que Paco se n'anara perquè l'equip travessava per circumstàncies especials. El de Benifaíó li va fer prometre que si salvava a l'equip del descens, el deixava anar-se'n. Diuen que a

Foto: Arxiu familiar. De esquerra a dreta Paco Rosa dirigint l'orquestra de València a la Plaça de Bous de Benifaíó; foto oficial amb el contrabaix a l'orquestra de RTVE; en un dinar amb la família.

aquells partits, Paco jugà com mai. Salvà l'equip del descens de categoria i va poder aconseguir l'extençió per marxar a Madrid després de guanyar les oposicions.

Ahí s'acabà la història futbolística de Paco Rosa, justament al millor moment de la seua vida. Inclús el Madrid, l'entrenador del Atl. Aviación -antic Atl. Madrid-, el mític Ricardo Zamora, el cridà per a l'equip matalafer al igual que el mateix Reial Madrid.

Però Paco Rosa ho tenia clar. La seua vida era la música i en aquest terreny era on volia desenvolupar el seu art i no sobre la gespa dels estadis més importants d'Europa.

De seguida, es posà a estudiar al Conservatori Superior de Música de Madrid en l'instrument de contrabaix. Als pocs anys, tornà a Benifaíó, fet ja un especialista en les arts musicals. Continua els seus estudis a València i al poble donà classes de música.

València seria l'altre punt d'estada. Tornà a guanyar una plaça a

**l'Orquestra Municipal de València i
DE PODER JUGAR AL
VALÈNCIA, AT. AVIACIÓN
O REIAL MADRID, PACO
ROSA PASSÀ A TOCAR
A L'ORQUESTRA DE
VALÈNCIA, L'ORQUESTRA
SIMFÒNICA DE EL CAIRO
I L'ORQUESTRA DE RTVE.**

s'instal·là al barri de San Marcelino. Aci formà una família. Es casà amb Trini i tingué tres fills. Era una època feliç encara que les carències econòmiques apretaven.

Per això l'esperit aventurer de Paco Rosa el va fer arriscar-se a una odissea ni menys ni més que a Egipte. L'Orquestra Simfònica de El Cairo convocà cinc places i Paco guanyà, altra volta, el lloc de contrabaix. L'aventura egípcia durà tres anys, fins que a Madrid, es fundà una orquestra nova, que amb el temps es convertiria en una de les més prestigioses d'Europa: l'Or-

questra de Ràdio Televisió Espanyola. Es convocaren oposicions i, com sempre, Paco les va traure, convertint-se en membre fundador. Era l'any 1963 i Paco Rosa i la seua família es traslladaren a Madrid, la seua autèntica segona casa.

Al llarg d'aquells anys, Rosa es convertí en un mestre del contrabaix reconegut pels més prestigiosos músics del país. Arribà a ésser el primer solista contrabaix de l'orquestra i inclús tingué temps de fer algunes escapades a la seua benlloguda terra per dirigir la pròpia banda de Benifaíó.

Fa pocs anys, després de jubilar-se, tornà a Benifaíó. Un accident de trànsit a l'eixida del poble se l'emportà. Va morir a la seua terra després que gran part del món poguera escoltar les melodies que sortien del seu contrabaix. El seu record sempre estarà entre nosaltres.

Col.laboracions

Julian Lladosa

Benifaió cap al 2000

Pablo Fernández

Acabant el segle XX, Benifaió s'uneix a l'entrada del nou mil·leni amb un aspecte urbà que ha deixat de costat aquella visió rural en la que destacaven els carrers empedrats, cases de grans dimensions amb patis per a les ferramentes del camp, i en general, tot un conglomerat històric que poc a poc s'ha modernitzat.

Com es pot veure en estes fotografies, este lloc de la Ribera ha passat en poc més d'un segle ha destacar per les seues finques, amples avingudes, i tot un il·luminat de carrers que canvien al mateix temps la vida quotidiana dels veïns.

Així, s'ha modernitzat la forma de treballar, les cases antigues han donat pas a viure en una finca en comunitat, i a més a més, cal afirmar que els més beneficiats hem siguts els veïns d'este poble, que al igual que el nostre entorn, caminen cap al nou segle.

Julián Lladosa

Julián Lladosa

Julián Lladosa

Julián Lladosa

Julián Lladosa

Julián Lladosa

Julián Lladosa

Julián Lladosa

Julían Lladosa

Julían Lladosa

Julían Lladosa

Entre pols, La Granera

*Imaginem que en un poble d'història discreta
va i es descobreix una peça arqueològica d'una
importància tal que permet introduir-lo dins dels
pobles que "tenen història". Un fet equivalent va
succeir a Benifaió durant l'any 1998.*

*Concretament, hi va aparèixer un exemplar de la
revista dita La Granera (LG), datat a l'agost
de 1914.*

Joaquim Juan-Mompó

Aquesta troballa és important perquè incorpora Benifaió als pobles dels contorns on, a finals del segle XIX i principis del XX, van crear-se revistes satíriques escrites en un valencià popular i fortament castellanitzat en el nivell ortogràfic. Aquest esclat de publicacions se situa en el context cultural i literari conegut com la Renaixença, que va sorgir a les capitals de l'època (València i Barcelona, essencialment) en la primera meitat del segle XIX.

Posteriorment la Renaixença va anar consolidant-se, especialment des de 1859, any en què es van organitzar els primers jocs florals. Els jocs florals eren unes festivitats socioliteràries on acudien els poetes de l'època, i han continuat celebrant-se amb relativa normalitat durant el segle XX, llevat dels períodes de prohibició imposats pels règims de Primo de Rivera (1925) i de Franco (1939).

Per comprendre la Renaixença se l'ha de situar en el seu context cultural: el romanticisme. Aquest moviment cultural europeu aspirava a recuperar les cultures nacionals, la història dels pobles europeus (principalment dels que havien viscut sotmesos a imperis absolutistes) i el folklore o cultura popular, és a dir, les cançons, els balls, les rondalles, etc. que havien passat de boca en boca de pares a fills.

Aquesta va ser la gran collita aportada pel segle XIX. Els fruits més palpables de la Renaixença foren un ramell de poetes romàntics, encapçalats a València per Teodor Llorente i Vicent Wenceslau Querol. Però de la mateixa soca van brostar altres escriptors amb peculiaritats ben diferents, ja que no escrivien poesia seriosa, amorosa o històrica, com aquells, sinó revistes d'humor, teatre satíric (el popular sàinet) i fins i tot llibrets

de falla.

És evident que LG es relaciona amb aquests autors satírics, dels quals són cimals el sàinetista del Cabanyal Eduard Escalante i el polivalent suecà Josep Bernat i Baldoví, autor d'obres molt divulgades com El virgo de Visanteta i també del primer llibret de falla conegut.

I s'hi relaciona per dos motius: pel to satíric i burlesc insistent, i per la categoria de llengua que utilitza, atapida de col·loquialismes, amb vulgarismes abundants i amb una descurança constant per l'ortografia, que és anàrquica i imitadora de la castellana.

S'ha de concloure que, tot i la seua humilitat, LG no pot passar desapercebuda, sinó que s'ha d'emmarcar dins de la literatura d'agitació duta a terme a la Ribera en la primeria del segle XX, com bé ha recordat F. Beltran.1

De manera que els dos aspectes d'interès de LG són, en primer lloc, el seu contingut satíric, i en segon lloc, la seua categoria lingüística. Els veurem per separat.

L'exemplar de LG que ens ha aplegat només ocupa quatre pàgines. No sabem si és defecte de la còpia que tenim, però sembla que els finals de les pàgines 2 i 3 són incomplets. El contingut és anticlerical i el to és burlesc. Per algun motiu fosc, l'autor anònim de LG mostra una continua animadversió contra els capellans que hi havia llavors a Benifaió i contra altres eclesiàstics, que anomena exclusivament pel seu malnom, mai pel seu nom real. Primerament, contra D. Vicente Calatayud Perales, rector del poble i fundador l'any 1909 del col·legi religiós Hijos de Cristo Rey i d'una caixa local de crèdit agrícola. És el principal receptor de les crítiques de LG. L'anomena "Visantico el carboner" i en ridiculitza l'aspecte o la conducta: "sol rebusnar", "nano", "negre y chichito", etc. (1). Gràcies al Boletín Oficial del Arzobispado de Valencia,³ amablement cedit pel rector D. Félix Duart, sabem que D. Vicente Calatayud havia nascut a Vallada (la Costera) l'any 1875 i que va ser prevere des de 1899. Va guanyar la dignitat de canonge per oposició l'any 1928, i va destacar per la realització de "tarefas [...] como la de Consiliario diocesano

de la Federación Católico-Agraria y Visitador de Religiosas". Va exercir com a capellà a Benirredrà, Benifaió, Sueca i Torrent, "con exactitud ejemplar y una notable preocupación por los problemas sociales". Va morir a València la matinada del 24 de desembre de 1959.

Un segon capellà esmentat a LG és D. Salvador Blasco, que identifica amb el malnom de "Boro de Pelegrí" (4).

Havia nascut a Benifaió, i també el satiritza feroçment: "Te me mals sentimientos que Nerón; Maquiavelo, era una formiga al seu costat..." (4).

Encara hi ha un tercer capellà al·ludit per LG com "el Maseno de Catadau" (4), el qual, segons l'autor, va protegir els estudis de D. Salvador Blasco. No hem pogut esbrinar fins ara el seu nom real.

I, per últim, hi apareix un tal "Señor de Guisamelasoles" (3), que devia ser D. Victoriano Guisasola, arquebisbe de València l'any 1909 i promotor de la vinguda de les monges de Cristo Rey a Benifaió. Segons l'autor, aquest personatge, tot i la seua responsabilitat, es va

desentendre de les actuacions "deshonestes" de "Visantico el carboner" i de "Boro de Pelegrí".

En l'apartat de les idees, la revista té un contingut anticlerical evident, segons els paràmetres de l'època: no criticava el dogma ni les creences, sinó la conducta dels eclesiàstics.

Aquesta conducta, segons l'opinió de l'autor de LG, contradeia les veritats evangèliques i religioses que la mateixa revista reivindicava com a pròpies. Vegem-ne ara alguns fragments.

Referint-se a les condicions en què naix LG, diu:

"No está beneida, ni li fa falta, ni se patrosina en ningún Palasio y chustetament per eixe motiu, no te hipocresia y sols respladix en ella la veritat pura y santa, com te el Evancheli y la llum del sol." (1).

Parlant de D. Vicente Calatayud, afirma que "Fuchint, aplegà a Gandia y se dirichí á la Residencia dels Chesuites [...] Com estos sants pares (?) están sempre ansiosos de ferse en instrumentos qu'els servixquen pera alcansar impunement els seus fins que no son atres que ferse en tot y en tots y dominar tot y á tots..." (2).

L'animadversió que l'autor de LG sent contra els jesuïtes és manifesta diverses vegades en la pàgina 2.

Els dos aspectes d'interès de La Granera són, el seu contingut satíric, i en segon lloc, la seua categoria lingüística.

El contingut és anticlerical i el to burlesc. L'autor anònim mostra una crítica contra els capellans i eclesiàstics que hi havia a Benifaió

Sobre les activitats de D. Vicente Calatayud com a fundador, LG diu: "Si que ha fundat, si; pero son moltes cofradies de chiques fadrinetes y casaes goses, pera tindres sempre en la Iglesia, faltant mentres á les obligacions domèstiques [...] Si que ha fundat, si; pero es un taller de modistes y de atres menudensies en la Sacristia, ahon ha portat màquines de cosir y catres de tela metálica, per a tindre allí recluides á unes cuantes chichotes que per lo bleda notes qu'estàn li llevarien á cuansevol un dolor de ventre." (3).

Cal mencionar la opinió de LG sobre el paper que corresponia a les dones en una societat agrària, que limita a les tasques domèstiques. O més avall: "Lo qu'ha fet, es comprometer els vostres interesos quedanse ell á la part de fora com sempre, no donant ni tan sols un gallet, perque diu qu'està pobresito. Ha montat, no ell, sino els vampiros de Gandía, una CAGA DE CRÉDITO AGRÍCOLA, per a favorir als pobrets y amaitinarlos als riquets (?) les finquetes y els dinerets que tinguen, pera disponer de tot quant siga l' hora soná." (3).

Les dones afectes als capellans també són criticades:

"Les beates que son les mes so...beranes de este poble, chusganlo per el dicho y no per el hecho, l'han cregut un Sant hasta el punt de demanarli retallets de la

sotana y del faldó de la camisa, pera ficarselos en la... cómoda com á reliquia. ¡Bagases, mes que bagases! ¿Con que sant? ¿Ahon te ell la humildat, la honestitat, ni la castitat? ¡Un dimóni si que és, disfrasat de persona desent! ¡Un fari-seo, que tapanse en la capa de

**La revista
parla així
de la religió:
"¡Pobra
relichó!
¡Tan bona
y tan santa
que eres,
y quina
pillería et
goberna!"**

CHESUCRIST, vos està esplotant y fent que robéu als vostres marits pera omplirse ell les bolchaques y comprar-se campets en el seu poble á la vostra salut..." (3).

Però una cosa és el comportament que LG atribueix als religiosos i un altra de ben distinta la religió: "¡Pobra reli-chó! ¡Tan bona y tan santa que eres, y quina pillería et goberna!" (4).

La caracterització lingüística de LG permet relacionar-la amb les publicacions satíriques valencianes de l'època. L'ortografia és asistemàtica i tot sovint dependent de la castellana.

Uns exemples triats: "asquena" (4), "ascuraeta" (3), "añ" (1), "ñespla" (1), "piñols" (2), "cuatre" (4), "cuansevol" (3), "sustansió" (1), "aseptat" (2), "comensem" (1), "ofisial" (4), "de abnegasió" (3), "el home" (2), "colechi" (2), "botichós" (4), "y" (1,4), "chamay" (3), "Benifayó" (1), "cabotaes" (2), "timaor" (1), "Vallá" (1), "manaben" (1), "goberna" (4), etc.

En lèxic, hi ha uns 85 castellanismes, molts dels encara vigents.

Una mostra:

"acuerdo" (4), "alcornoc" (3), "apoyo" (2), "asertat" (4), "bobalicones" (4), "chiquillo" (1,2), "chusganlo" (3), "cofradies" (3), "después" (2,3), "donar-se conte" (4), "dueños" (2), "entonses" (1,2), "fecha" (3), "hasta" (2,3,4), "Iglesia" (3,4), "luego" (4), "mandaos" (4), "menos" (3), "ningun" (1), "novios" (1,4), "pues" (1,3), "rebusnar" (1), "recomendasió" (2), "resibiren" (2), "sin embargo" (1), etc.

Però l'aspecte lingüístic més interessant de LG és el lèxic genuí que conté i les frases fetes.

A tall de mostra: "amaitinar" (3) (que vol dir 'furtar'), "ans" (2) (abans), "caragols" (3) (diners), "confitura-culera" (2) (excrements), "empalustrar" (2), "engue-rats" (4) (enemistats), "mico" (4), "radera" (2) (grup d'animals de quatre potes, especialment bous), "tanda" (2), etc.

Moltes d'aquestes paraules encara es diuen, però van perdent vigor per la pressió dels equivalents castellans difosos per la TV i la ràdio.

De les 27 frases fetes d'interès n'hem de destacar:

ser més dur que un cudol (2), deixar sense suc (2), mirar de reüll com els bous de carreta (3) (desconfiar), deixar net i enguerrat (4) (arruinar i deixar malcontent), ser més covard que una sargantana (4), pegar per l'esquena (4) (enganyar), tenir la roba bruta (4) (haver comès alguna indecència), agarrar-se a bons barrons (4) (ser ric) o anar a colps i redolons (2) (anar malament).

Confiem que apareixeran noves pistes i investigacions que permetran eixamplar els coneixements que ara tenim sobre LG i el seu autor, que és com dir sobre la història de Benifaió de principis de segle.

A tall de conclusions, podem dir que l'autor de LG mostra un anticlericalisme insistent en contra dels capellans que hi havia a Benifaió a primeries de segle, no per causes doctrinals, sinó per la seua conducta i la de les persones pròximes a ells. Però és bo d'insistir que respecta la religió i l'Evangeli.

Les causes del seu anticlericalisme són l'afany rapinyer dels eclesiàstics, especialment dels jesuïtes, que, al seu parer, volen dominar-ho tot i enriquir-se en detriment del poble, i l'atracció que diu que senten per les dones, que porta a greus conseqüències socials i al perjudici de la reputació per excel·lència: la femenina.

El populisme d'aquestes causes devia convertir-les fàcilment en armes propagandístiques eficaces. És possible que darrere les crítiques feroços a D. Vicente Calatayud, en aparença d'ordre "moral", hi haguera alguna maniobra econòmica tramada pels sectors de la competència bancària; o tal volta de política, ordida pels sectors d'esquerra rivals en l'hegemonia sobre els "pobres"; pense-

men el grup "els clavellinos".⁴

Quant a l'autor, devia ser una persona d'un cert nivell cultural, atenent a la transcripció que diu que fa, en castellà perfecte, de les paraules d'un professor que D. Vicente Calatayud havia tingut al Seminari: "Visantico es un hombre peligroso, cambiante en sus propósitos, múltiple en sus procedimientos, doble en sus palabras, hipócrita en sus actos, taimado en sus proyectos, sin escrúpulos y con reservas, prepara los golpes sin cuidado y los asesta con crueldad, atento siempre a engañar á los cándidos, necios y estúpidos que le sigan y que de él se fien." (4)

També són aspectes atractius, en primer lloc, la decisió presa per l'autor de LG de redactar-la en valencià, i no en castellà, i en segons lloc, el seu domini dels recursos lingüístics peculiars dels satírics valencians de la Renaixença. Açò darrer podria suggerir que mantingué algun contacte amb els nuclis d'escriptors afins de la Ribera, o de la ciutat de València i tot.

Confiem que apareixeran noves pistes que permetran eixamplar els coneixements que ara tenim sobre LG i el seu autor.

Notes

1) Francesc Beltran i López, *Torsimany*, número 21, pàgs. 3 i 4: "Per aquests anys a Sueca es reimprimien novament les obres de Josep Bernat i Baldoví, a Carcaixent es publicava el *Discurs en vers* (1908?), i a Alzira el *Sermó laico* (1911) a càrrec de Salvador Martínez."

2) Els números entre parèntesi remeten a la pàgina original. Transcriurem els fragments de LG de manera literal, tal com són a l'original.

3) *Boletín Oficial del Arzobispado de Valencia*, Época III-Volumen 1 (Números 2.745-2.757). Año MCMLX, pàg. 22.

4) Segons diverses informacions orals que agraim, al Benifaió de principis de segle hi havia dos grups d'obrers: "els clavellinos", d'esquerrers o més o menys partidaris de l'UGT, que es reunien en un casino emplaçat al costat del Consell Municipal Agrari, i "els del perolet", de dretes, que s'aplegaven al casino que hi havia al carrer Nou, dalt de la caixa fundada per D. Vicente Calatayud.

Sabem que "els clavellinos" arribaren a apedregar al capellà D. Vicente.

L'autor de LG mostra un anticlericalisme insistent en contra dels capellans

Josep Rovira

La veu de l'esport a **Ràdio 9**

Actualment en el nostre poble hi ha diverses persones, la vida professional de les quals, està vinculada al món dels mitjans de comunicació. Hui volem presentar-los a un gran professional de la ràdio esportiva, JOSEP ROVIRA, que en l'actualitat dirigeix i presenta un programa nocturn que s'anomena "Taula esportiva" a Ràdio Nou

Victor Izquierdo

És per això que vaig estar amb ell i el seu equip veient com es prepara i realitza el seu programa. Després, en una conversa, parlàrem de les seues vivències en la ràdio i el futbol, i comentava Rovira: "Des de menut sempre m'havia agradat la radio, somiava que algun dia anava a treballar en ella, sempre escoltava programes i retransmissions esportives de la SER i de la COPE, la forma de contar-bo, de viure l'esport a través d'ella, jo vaig començar de la manera més senzilla. El meu pare sempre ha tingut gran relació amb la volta ciclista, jo l'acompanyava, quan tenia un moment, agafava el "micro" i feia "espeaker" i a la gent li agradava. Un bon dia em va escoltar un periodista i em va oferir treballar amb ell, eren els temps en els quals començava a funcionar Ràdio Nou, aquell periodista es diu JAIMÉ TAMARIT del qual be après molt i en l'actualitat és el meu Cap.

En Ràdio Nou vaig començar

des de zero, llegint resultats els diumenges, la quintela de la jornada, i poc a poc em vaig guanyar la confiança de la gent de la casa, anaven donant-me noves oportunitats com narrar partits, col·laboracions en programes. La veritat és que em sentia com un xiquet en sabates noves.

- És difícil narrar un partit de futbol? Pense que no, l'únic que s'ha de fer és contar i viure el que està passant al terreny de joc. Quan faig ràdio pose molta il·lusió en allò que be de transmetre, pense que és un sentiment fet realitat.

- En les notícies esportives sempre s'ha dit que n'hi ha filtracions, confidents. Què hi ha de realitat en tot això? És tot veritat. Tenim confidents inconfessables. Sol ser la mateixa gent interessada en que la notícia es conte; has de tindre el suficient saber com per a buscar la notícia.

- Com naix el seu programa "Taula esportiva"? Després d'alguns anys en l'emissora i

havent-me guanyat la confiança dels responsables i la direcció. Ells em plantejaren una idea i jo la vaig desenvolupar.

- Com funciona la "Taula esportiva"? La taula gira al voltant d'una tertúlia on hi ha tres periodistes de prestigi convidats cada dia. Es tracten els temes d'actualitat on hi ha opinions de tot tipus, pense que atractius per al oient. Amb una oferta a elles bores entre les 12 i la 1 de la matinada, on es parla del "VALÈNCIA C.F."

- No pensa que és una hora on els grans professionals ja instaurats ixen a l'aire? Sí, però pense que era un repte per a mi i la mateixa emissora, en ningun moment hem volgut competir contra GARCIA o EL LARGUERO, que ja estan consolidats des de fa molts anys. Nosaltres volem ser una alternativa i una completa informació en la línia d'un to agradable i distengut, pensa que ells solen obrir els seus programes amb informació del MADRID o el BARÇA entre altres.

Josep Rovira sentat, amb l'autor de l'entrevista i companys de treball

- És diferent el món del futbol des del punt de vista de l'aficionat al del periodista? Completament, l'aficionat el viu des de dins del cor, amb sentiment, apassionat pels colors del

seu club mentre que el periodista conviu pràcticament durant tot l'any amb els jugadors, tècnics i la res-

ta de personatges i vens a donar-te compte que ells són professionals que tan sols miren els seus interessos i de vegades no a l'escut al qual representen. La prova no la tens molt lluny, amb el cas del PIOJO que pareixia un "culebró" sense final i que els diners ho han arreglat tot.

El futbol ja no és el que abans era, són molts els interessos creats

al seu voltant. Pensa que un jugador pot valdre eixos diners? Mai en la vida, ningú val eixes xifres astronòmiques que es mouen arreu en dia, però és l'oferta de la llei i la demanda.

Açò és com una selva on el que més puga que arrape.

- Quin final li veu a tot açò? Mentre els aficionats vagen als estadis, les cadenes de televisió tinguen la bona audiència que tenen actualment, i n'hi haja una demanda, el món del futbol continuarà menefant-se en aquestes quantitats.

- Hi ha companys seus que diuen que el futbol és una religió. Vosté què pensa? El futbol no és una religió, és una passió, per exemple l'aficionat del València

és molt apassionat, sempre dona suport al seu equip, vaja bé o malament, i la prova la tens en la final de copa.

- Vosté en alguna ocasió ha dit que el València és capaç de fer el millor i el pitjor...Efectivament, aquest equip sempre ha sigut irregular al llarg de la seua història, ni jugadors ni responsables del club han sabut respondre mai per què s'alegren d'una gran victòria davant el MADRID o el BARÇA i perdre davant d'un equip inferior i acabar campions de la COPA, com ha passat enguany i que en la lliga podrien haver assolit el sub-campionat, però... el futbol és així.

En el transcórrer de la conversa sonà en diverses ocasions el mòbil de Rovira, l'última vegada ell esclatà en un sospir de tranquil·litat i em va dir: Víctor, ja està, el PIOJO es queda.

La Madrina

Remigio Esteve

"Os declaro marido y mujer, dijo parsimoniosamente el Sacerdote.

El fotógrafo asietó a los novios con los relámpagos de su máquina, y, después, hizo otro tanto con los asistentes.

Todo quedó constatado para el recuerdo. Luego, este trabajo se vería plasmado en un vistoso álbum de fotos cuya calidad ya se podía garantizar por anticipado. Y es que Maiques, el fotógrafo, era mucho Maiques. Codo a codo con Concheta, la esposa, había escalado desde el aprendizaje del oficio hasta la maestría, introduciendo una chispa de arte en su trabajo.

El cortejo nupcial atravesaba la Plaza Mayor con lentitud. En la puerta de la iglesia, los novios se habían visto desbordados por una avalancha de arroz blanco en forma de lluvia, que, en algún momento, más que lluvia parecían cañonazos. Ahora, mientras cruzaban la plaza, cada cual procuraba adecuarse al lugar que le correspondía en el acompañamiento. Al pasar a la altura del kiosco de Amadeo ya todo estaba en orden, y cada cual se había puesto en el lugar que había creído conveniente. El cortejo era un perfecto tren arrastrado por los novios, cuyo andar era frenado con frecuencia por algunas vecinas que, en ropa de trabajo, se habían acercado a la esquina para ver pasar a la novia, a la que "habían visto nacer"; y para admirar el

blanco traje y darle un par de sonoros besos a la recién casada que, cada vez más mareada, recibía el halago con tímida y decadente sonrisa.

Los hombres miran a las forasteras que han venido a la boda, y están, de antemano, preparados para la admiración.

Bajo los prolongados escotes, minifaldas, y vuelosos vestidos de transparentes gasas, sólo se ven flacas siluetas de escasas carnes.

**El cortejo nupcial
atravesaba la Plaza
Mayor. En la puerta
de la iglesia, los
novios se habían
visto desbordados
por una avalancha
de arroz blanco.**

Cuando descubren a una que vale la pena mirar, maciza, bien hecha, y realmente guapa, resulta que es del pueblo, ¿cuándo aprenderemos a apreciar lo nuestro...? Ya lo dice nuestro himno "Pueblo de mujeres hermosas...¿o no?

El local Villa-Beni es magnífico. Lo regenta mi amigo Enrique Villalba, hombre autoexigente, bien trajeado, vigilante celoso que no permite que haya fallos de ninguna clase. Los camareros son un ejército disciplinado y atento que

actúa con inusitada rapidez, y con la consabida consigna "el cliente siempre tiene razón". Y allá adentro, en la sombra de la fiesta, en la escondida cocina, otro ejército mueve las manos con prontitud y eficacia esforzándose por presentar perfectos los succulentos platos a la clientela que, cada vez es más exigente, y que ha sabido apreciar el ascenso calitativo que en los últimos años se ha producido en la casa. Allá, en el fondo del local, hay un altito destinado a la mesa de los novios y padrinos. El local está repleto. Un sin fin de mesas alineadas forman pobladas calles. Más de cuatrocientas personas, han dicho que somos.

Han entrado en el local los novios que vienen de casa de Maiques de hacerse la foto de pareja. Suena la Marcha Nupcial. Todos aplauden, de pie. Se sientan a la mesa y todo el mundo les secunda. A la novia se la ve cansada, calurosa. Se abanica con fuerza. Parece estar deseando que todo se acabe pronto para quitarse la ropa y refrescarse.

Los amigos del novio ocupan una mesa para ellos solos. Otro tanto hacen las amigas de la novia. De vez en cuando a alguno de ellos se le ocurre lanzar el grito de guerra: "Que se besen los novios", y este grito es repetido con machacona testarudez por todos ellos hasta obligar a los novios a levantarse y obedecer. Se limpian la

De aquel panorámico escote, surgía, como una carcasa en día de fiesta, una cabeza rubia, de pelo dorado y discreta melena, ojos azules, risueños, llameantes...

boca con la servilleta, dando muestras de mutuo e higiénico respeto, e inician un beso que no se sabe cuánto se va acabar, pues desde la mesa han empezado la cuenta: uno, dos, tres...veinticuatro...treinta y dos...y no es cuestión de quedar mal. Cuando se acaba el beso, los novios, babosos por el esfuerzo, se han de volver a limpiar con la servilleta.

Veamos que hay por ahí...A mitad de camino veo a una familiar mía que sólo me saluda cuando no va con sus amigas ricas...claro, yo no tengo ínsulas... un poco más cerca está el Bollo, un machucho empedernido que finge despreciar a las mujeres, cuando, en realidad, son ellas las que le desprecian a él.

Frente a mí está Alejandra, acompañada de su marido (que no la conocen dicen...?), pues debieran conocerla ya que en todas las bodas aparece una por lo menos...Es una mujer noble, buena, servicial, pero tremenda. Lo dice todo. No se calla nada de lo que le viene a la mente. Si la toma con alguien, ese, o esa, ya van arreglados, pues les acobardará con sus bromas. Y lo dice a gritos, entre risotadas que obligan a reírse a los demás.

Yo, que la conozco de toda la vida y la aprecio, le tengo miedo, no sea que hoy la tome conmigo, pues nadie escapa a su sátira. Y si eso te toca, lo mejor es reírte de ti mismo para quitarle fuerza a la

broma.

Alguien dijo, desde la mesa de los amigos: "Que nos bese la madrina..." Esto es habitual. Pero lo que no es tan habitual es que levantes la vista, distraído, y tu mirada se encuentre con "aquello" vestido de rojo. La primera impresión que recibí fue la de una amapola gigante. Un traje rojo moviéndose lentamente, con majestad. En los hombros, el vestido se apoyaba en una escasa porción junto al brazo. Los pechos, abultados, generosos, de alegre movilidad, rozaban esa delicada situación de "si me salgo o no me salgo", y sólo el trabajo de ingeniería del modista, que había previsto la situación, hacía que no sucediera lo que parecía inevitable.

De aquel panorámico escote, surgía, como una carcasa en día de fiesta, una cabeza rubia, de pelo dorado y discreta melena, ojos azules, risueños, llameantes...Algunos de los que iban a besar a la madrina, y a ser besados por ella, ni siquiera se molestaron en limpiarse la boca con la servilleta. Yo estaba molesto sin saber porqué, como si yo tuviera que ver algo en el asunto. Allí, en aquellas mejillas de porcelana, irían dejando sus huellas con sabor a grasa de carnes, marisco y unos se llevarían lo que dejaban otros...Pero no ocurrió así. La madrina, experta, les ponía las manos en los hombros, les daba un beso en cada mejilla, pero lo hacía de tal forma y con tanta rapidez,

que ellos apenas la rozaban con los labios.

Dejé de estar molesto por mis indudables celos. Si alguno había creído que... se había equivocado. La madrina salió con entereza y dignidad del trance. Una cosa son las apariencias, por imperativo de la moda, y otra la realidad. Con el acto concluido, nos sentamos cerca de la puerta de salida tres o cuatro amigos, charlando alrededor de una mesa. Los novios se marcharon a cambiarse de ropa y preparar el viaje de luna de miel.

La madrina, del brazo de su marido, se disponía a marcharse también. Y sonreía! cómo sonreía...! Ella había sido la triunfadora de la reunión. Sus ojos destellaban como chiribitas de alegría y poderío. Los pechos estaban en su sitio, no se habían salido por fin.

Cuando pasó por delante de donde estábamos nosotros, murmuré a media voz: "Su Majestad, la Madrina...! Y lamenté no disponer de una alfombra de pasillo para extenderla a sus pies. Me vino a la memoria la rima de Becquer: "Mientras haya una mujer hermosa, habrá poesía..." Me sentía como si hubiera vivido una aventura real, como si la cosa fuera conmigo. Así sucede muchas veces en la vida: que vivimos lo que no vivimos. Que pretendemos hacer, de un quimérico sueño, una realidad. Y, como dijo Calderón: Los sueños, sueños son....

RECULL I RECORD D'ABANS...del meu poble BENIFAÍÓ

En l'estiu per les vesprades
quan el sol se va amagant
a les portes de les cases
a les dones sols trobar
per que prenen la fresqueta;
mentre les diligents mans
tenen alguna faena,
quasi sempre acompanyà
de converses i raons
de comentari o cançons.

Uns pantalons amb pedaços,
una xambra apedaçà,
un sargit en la camisa,
un botonet reposat;
un esgarrany recosit,
el pedaç en un forat...
Amb d'eixa i d'altra manera
està la roba apanyà.

Quan la iaia cabdellava
la madeixeta de llana
per a fer el jerseiet,
de vegades s'arrimava
el gat que pillardejava
per estirar-bi el cabdell.
Si podia li'l furtava
o més bé li'l agafava
per poder jugar amb ell.
Fil de llana de l'ovella
cabdella de la madeixa
per a teixir cada peça
per quan l'hivern aparega.

Les joves més recaptoses
volien aprendre a bordar,
el cosidor ple d'utils,
tisora per a tallar,
teler, tela, agulla i fil...
i en el dit, didal posat.
Poc a poc estes anaven
augmentant el aixovar

Perfum de rosa i gesmil.

El granat arròs daurant-se en la marjal;
presidint-nos la taula el melò d'Alger;
alberginies, panolles...recol·lectant;
pimentons i tomates dins la salmorra
que sempre acompanyen dinar i sopar.
Les portes obertes de totes les cases;
el carrer es trova molt ben arruixat.
Estan les cortines algo arreplegades
per que entre la fresca fins a les andanes.

Son eixos els dies més llargs de tot l'any
i que'l sol ens caldeja amb intensitat.
La parra i figuera de pampols cobertes
i el caliu madura l'especialitat.
Pollastre, titot, gall, lloca, polls, gallines...
allí tots es troben omplint el corral.
La roba l'estenen damunt de la corda
per a que s'eixugue penjada la tenen.

Els carrers s'omplien vesprades i nits
buscant tots la fresca són molt concorrits.
Unes xafardejen, altres que conversen...
i xiquets que passen corrent per allí.
Aqueix en un rogle juguen "a boletes"
"a bolos", "a cartes" o "amaga conills",
"pico, sorro, saina", "al canui" o "a la trompa",
"Tereseta en ratllla", "a la pillota", o "la fona".
Alguns que passejen "farols de meló"
cantant cançonetes amb molta il·lusió.

Aquelles xiquetes juguen "a la corda"
o be s'entretenen botant la pilota.
Amb l'escuradeta preparen dinars;
un altra que porta la nina de drap.
Visantet que plora, Micalet es riu,
Pepet que poteja que vol berenar,
i la passejanta que agrunsa l'infant.

Eren eixos dies, qualsevol estiu,
que en la ment, per a sempre, es queden escrits.

Entitats

Julián Hadosa

Associació Ames de Casa i Consumidors "Tyrius"

Después de veintitrés años de estar en estrecha comunicación con el ama de casa de Benifaíó, la Asociación Amas de Casa y Consumidores "Tyrius" apoya e intenta mejorar nuestros derechos; al mismo tiempo que, organiza actividades, charlas y viajes; las cuales, creemos de interés para el ama de casa de hoy en día.

En los últimos cuatro años hemos tenido como

presidenta a Tina Micó, que ha hecho todo lo posible para que la asociación siguiera mejorando. Después de Tina, hemos considerado que la persona más adecuada para seguir trabajando por las amas de casa de Benifaíó

es Mª Pilar Andrés, nuestra nueva presidenta; estando seguras, de que su labor, y siempre con el apoyo de la directiva, también sea eficaz y satisfactoria.

Escuela de Adultos

Hoy por hoy, podemos hablar de forma satisfactoria del agrado de consolidación de nuestra escuela de adultos ya que se ha incrementado el número de cursos y alumnos de forma espectacular.

Del mismo modo, la calidad de la enseñanza ha generado un elevadísimo número de aprobados, lo cual, nos alienta a seguir creando más talleres y cursos de cara a las peticiones de determinados colectivos de alumnos para poder ayudarles a cubrir sus necesidades y ambiciones personales.

Fruto del esfuerzo del presente año, citaremos el éxito obtenido en las pruebas de madurez E.P. y en la rama de administrativo; en las pruebas de acceso a la Universidad, y en los exámenes de la Junta Qualificadora en sus distintos niveles.

Destacaríamos el trabajo realizado por el grupo perteneciente al taller de fotografía y le felicitamos por la exposición realizada en la casa de la cultura.

Damos la enhorabuena a aquellos que han conseguido superar satisfactoriamente estas pruebas, al igual que aquellos que han logrado obtener el título

de graduado escolar.

Ha sido muy gratificante el trabajo realizado con los grupos de primer ciclo y segundo ciclo, que cada año crece en ilusión y número y que merece por su constancia e interés, todo nuestro apoyo y ayuda el próximo curso escolar.

Para los interesados en el curso 1999-2000, durante el mes de septiembre se hará una campaña de sensibilización, a través de carteles, en los que se expondrán todos los cursos, niveles, talleres; que nuestra escuela, apoyada firmemente por el Ayuntamiento pueda ofertar, quedando totalmente abierta a cualquier sugerencia sobre creación o puesta en marcha de nuevos cursos y talleres.

Cor Madrigal

Naix el 1986, gràcies a l'impuls de la seua directora Mª José Llopis i Bueno, que s'havia format a l'Schola Cantorum d'Algemesí. Comença les seues actuacions corals els mesos de maig i juny de 1987 amb concerts a Algemesí, Almussafes, Albalat de la Ribera i Benifaió.

Des d'aleshores ha realitzat dos concerts anuals, el de Nadal i el de Fi de Curs, a la població de Benifaió, a més de participar en Festivals Corals organitzats per la Conselleria de Cultura.

Són dignes de menció els concerts d'intercanvi que començaren l'any 1989 amb el Cor Jovenil de Pola de Siero (Astúries), al qual seguiren els del Cor Ginesta de Cervera (Lleida), Cor Canzonetta de Dobro Miasto (Polònia), i la Coral Amics de la Música de la Múnia, de l'Alt Penedès.

Ha participat en les Jornades de Música Coral Internacional de Verona (Itàlia), i en la Trobada de Cors, amb motiu del seu desè aniversari, l'any 1995.

També va realitzar diversos actes a París, com el concert a l'església de la Madeleine o la missa cantada a la catedral de Notre Dame, a l'any 1996.

Per altra part, ha dut endavant una tasca de divulgació de la música culta, amb l'organització de concerts de música de cambra, de música barroca, concerts de cant i piano, de piano i violí, de música sacra, així com conferències i col·loquis.

Des de desembre de 1996, ha encetat una fructífera col·laboració amb l'Orquestra Adelina Domingo, també de Benifaió, la qual cosa li ha permés muntar concerts de gran acceptació, com ara el del final de curs de 1998, dedicat a peces sacres de W.A.Mozart.

Els últims concerts que la coral ha realitzat a la nostra població han estat el concert de Nadal de 1998

amb un repertori de Schumann, Schubert, Brahms, Mendelson i Rossini amb acompanyament de piano, el concert del Dia del Llibre i l'últim concert de fi de curs, celebrat el passat 6 de Juny, dedicat a G. Rossini i el seu Stabat Mater amb solistes i piano.

El dia 14 d'agost el Cor Madrigal actua al Festival Líric de les Dues Catalunyes, a la població francesa de Saint Genis des Fontaines, on repeteix el concert de Rossini.

La coral està completament oberta a tots aquells nous cantaires que els vinga de gust incorporar-se, tan sols es necessiten les ganes de cantar per a formar part del nostre cor, així que des d'ací animem a tots aquells i aquelles que vulguen participar-hi a que vinguin a començament de curs a cantar amb nosaltres.

També volem aprofitar l'ocasió per a desitjar als veïns, veïnes i visitants del nostre poble unes bones festes patronals i també convidar-los a propers concerts del Cor Madrigal on sempre seran ben vinguts.

Junta del Cor Madrigal.

Futbol Sala Benifaió

Hace 7 años, un grupo de aficionados al Fútbol Sala decidieron montar una liga local en el Polideportivo Municipal cubierto. Esta liga ha ido alcanzando cada año más auge y la liga 98/99, ha sido la más numerosa de todas en cuanto a equipos se refiere con un total de 26 y cerca de 400 jugadores. Hay que destacar el gran nivel de juego que se está alcanzando en algunos equipos. Hemos tenido que hacer dos divisiones.

El campeón de la liga 98/99 en primera división, han sido por segundo año consecutivo el equipo Jockers Félix Moreno, subcampeón Jake Mate; y en segunda división el campeón ha sido Lonigan Jeans y subcampeón Merbel Café. Esta liga 98/99 también nos ha deparado un nuevo récord en cuanto a goles se refiere, pues el jugador José Moreno Gil del equipo Merbel Café ha marcado 72 goles en 24 jornadas.

Respecto al torneo de las 24 horas de Fútbol Sala campeonato que se celebra paralelamente a la liga local, la edición del año 98 nos deparó una participación récord de 32 equipos tanto de Benifaió como de poblaciones limítrofes. Como campeón quedó el equipo Bar Bon Ida de Benifaió, subcampeón Sport Martí de Alginet, tercer clasificado Jockers Félix Moreno de

Benifaió y cuarto quedó Jake Mate también de Benifaió. La edición de este año contará por primera vez con dos pistas; una de ellas exterior, donde se podrán admitir mayor número de equipos.

Para despedirme, recordar que la liga 1999/2000 está calentando motores, invitando a todos los vecinos de Benifaió y en especial a la juventud ha montar equipo e invitar a los comercios de Benifaió a que los patrocinen.

Que paséis unas felices fiestas.

David Villanueva

Biblioteca Pública Municipal

Enguany, fa 17 anys des que va obrir les seues portes la nostra Biblioteca i de tots és sabut, que ja fa molt de temps que necessitem un local que pugui abastir, amb la comoditat necessària per a tots, les expectatives dels nostres usuaris.

Ja tenim 4000 socis, pràcticament, una tercera part de la població de Benifaió, i creiem que, amb una major superfície on distribuir els nostres fons actuals i els que pugam afegir en el futur, junt a una distribució per temes i edats, la nostra Biblioteca pot passar a ser una de les millors de la Ribera.

Per això pensem que, una volta inaugurada i en funcionament la tan necessària Casa de la Cultura, és

bàsic encetar la tasca de trobar una ubicació digna i amb futur per a la Biblioteca Municipal de Benifaió i millorar en allò que es juga la cultura del seu poble.

Mentrestant, continuarem en la nostra faena procurant servir de la millor manera possible a tots aquells que vinguen en busca d'informació, lectura i/o audiovisuals.

També continuarem amb les sessions de contacontes, la realització dels dies del llibre i el recolzament a aquelles institucions relacionades amb la vida cultural del poble.

Club de Gimnàstica "El Maillot"

Des d'aquestes pàgines, vull fer-vos arribar tot allò que aquest Club "fundat en 1992" va semblant, cada any, impartint classes d'aeròbic, aeròbic infantil, manteniment i, com no, el nostre grup especial de la 3ªEDAT.

Durant els set anys que portem, hem estat molt actives acudint a tots els esdeveniments, de molts pobles i capital com són, marathons, master class, matinals, etc. i aquest any no anava a ser menys amb la nostra participació.

Cal anomenar també, l'exhibició anual de fi de curs, celebrada el 12 de juny en la que cada any participa més gent, de la qual cosa estem prou contentes. Sabem que allò que és bo costa i que han sigut molts dies i hores d'assaig, un poquet de sacrifici i una lluita diària d'altres coses més, per part de tots: monitores i alumnes, però ha valgut la pena tot per una hora, una hora inoblidable, una hora, a ser possible, repetible l'any que ve i tot açò si ens ho permeten. I és veritat, tot té la seua recompensa encara que siga gran o xicoteta.

L'aeròbic és un esport en el qual no hi ha competició que valga, ni medalles, ni copes...res d'això, tots som els primers, la meta que has d'aconseguir te l'has de proposar tu mateix, perquè qui mou les

comes mou el seu cor. Per a nosaltres és un orgull destacar, com a monitores, l'ambient que es crea en totes les nostres activitats. No ho diguem com a professionals, ni com a grans esportistes, sinó com a companyes, creiem que és una satisfacció estar envoltades de gent així. Una cosa sí que hem après juntes, que com diu la dita: no hi ha mal que per bé no vinga.

Aprofitem l'ocasió per desitjar-vos unes bones festes patronals.

MONITORES: Inma Gas,
Lucia Segura i Anabel Soler

Foto-Forum F.11

L'Associació Fotogràfica Foto-Forum F. 11 va nàixer en 1992. Un grup d'onze amics, fotògrafs tots, decidirem organitzar-se en una entitat per a practicar i divulgar la fotografia, en especial, en la seua faceta artística.

Aquell mateix any ja organitzàrem un Concurs d'àmbit comarcal amb la posterior exhibició de les obres a la Sala d'Exposicions de l'Ajuntament i va ser un èxit tant la participació com la qualitat dels treballs presentats.

El següent Concurs ja fou d'àmbit nacional. L'Associació ha desenvolupat gran varietat d'activitats

relacionades amb la fotografia, i en l'actualitat es venen impartint cursos d'iniciació per a tot aquell que vulgui conèixer la nostra afició.

Aprofitem estes línies per a animar a tots a acostar-se al Club i participar en les nostres activitats -l'estiu i les festes son propícies per a fer fotos- i us desitjem que ho passeu molt bé.

Us saluda, per l'Associació, el President:
Joan Carles Franco i Sanz

Club Gimnàstica Rítmica Benifaió

Quemos aprovechar la ocasión que se nos brinda para hacer partícipes a todos los vecinos de nuestras actividades. Durante la temporada 1998-99 hemos superado los objetivos que nos propusimos al comienzo, fomentar la gimnasia de base y volver a la gimnasia de competición.

Las gimnastas de base de nuestro Club han sido invitadas a tres encuentros deportivos en Godella, Xeraco y L'Alcúdia, demostrando un buen nivel.

Hemos participado con cuatro gimnastas en la modalidad individual (Laura González, Paula Iborra, Raquel Soria y Sara Rodenas), estas gimnastas han competido en los Juegos Deportivos de la Generalitat y en competiciones federativas a nivel provincial y autonómico.

Como mejor resultado nombrar a Sara Ródenas subcampeona provincial y campeona autonómica.

También hemos participado en la modalidad de conjuntos con un equipo de gimnastas de categoría infantil (Sara Mari, Raquel Soria, Patricia Martínez, Amparo Marcos, Ana González, Lara Duart e Inma Mercadal), consiguiendo ser campeonas provinciales y subcampeonas autonómicas.

En nuestra localidad hemos celebrado dos exhibiciones, el festival de Navidad y el XVIII Festival de fin

de curso. Los objetivos propuestos para el próximo curso 1999-2000 son en líneas generales participar en encuentros con otros clubs con las gimnastas de base y aumentar nuestra participación en competiciones oficiales.

Las personas que han hecho posible el funcionamiento de este Club durante esta temporada han sido Merse Simó, Chelo Navarro y Cristina Bosch como entrenadoras y Barbara Nogués como profesora de ballet.

Aprovechamos esta ocasión para agradecer la colaboración prestada por el Ayuntamiento, la Caja de Ahorros de Carlet y las empresas Choví y Vidal por su ayuda incondicional a esta entidad.

Societat Colombicultora "Alas"

Durante la temporada 98-99 se han celebrado un total de cuatro concursos. Primero se celebró el concurso de Navidad, que quedó así: 1º ROJO-Salvador Calatayud Rosa. 2º FUMAT-Julio Duart. 3º ROJO-Iván Ballester.

En la liga que consta de 16 pruebas quedo así: 1º RAÚL-Fumat-Rubén Rovira. 2º DESUELO-Azul-Francisco Pérez. 3º RIVALDO-Rojo-Iván Ballester.

El concurso local quedaron 13 palomos empatados para el primer puesto.

El concurso de Final de Temporada quedó de la siguiente manera: 1º NEGRO-Mario Vidal. 2º PLOMES-Fco.Gimeno. 3º ROJO-Fco. Gimeno.

Hay que resaltar que el palomo "Bésame mucho" de Vte. Duart Tarin se ha clasificado para el concurso de la Ribera.

"Barrera", campió Comunitat Valenciana 1994. Propietari: Francisco Gimeno.

Club d'Escacs

El club d'escacs Benifaió amb l'ajuda de l'Ajuntament i de la Caixa de Carlet continua treballant i poc a poc va aconseguint un merescut prestigi per tot arreu de la Comunitat Valenciana.

El primer equip format per Ximo, Vicent Martínez, Salvador Sanchis, J.A. Vidal, Francisco Salesa i Ivan Carbonell, milita en la màxima categoria provincial i ha quedat el 7è de catorze equips. Cal dir que este equip, degut a l'alt nivell d'aquesta competició, l'hem reforçat amb Emilio Jorge de Catarroja, Rafael i Maria Gómez Cabrero de Xirivella, Vicente Calvo i Francisco Garcia Flores de Torrent. Tots aquestos jugadors tenen un nivell important però hem de destacar a Maria Gómez Cabrero que ha quedat subcampiona d'Espanya i ha participat en varios campionats mundials. El segon equip format per: Vicent Alepuz Guillem, Francisco Grau, Vicente Alepuz Ciscar, Miguel Fernández, Francisco Ausina, Francisco Fernández, Guillem Rovira, Alejandro Bria.

Enrique Mari, Raúl Lerma, Mario Satorres i Oscar Pello, ha quedat en la 2a Categoria Provincial.

A nivell individual podríem destacar a: Francisco Salesa que ha quedat campió local 1999 i ha pujat a la Categoria Preferent en companyia de Ivan Carbonell, que també quedà campió sub-16 en Cullera.

Mario Satorres que ha quedat el 4t Sub-10 de la Comunitat Valenciana, primer de la seua categoria en els campionats de Massanasa, Benetuser, i Nuevo Centro i 2n en Picassent. Oscar Pello que ha realitzat un brillant campionat local i va fer bons resultats en els Campionats Provincials sub-12.

Ximo Martínez que ha quedat 2n en el torneig de Cullera i 3r en el de Picassent i que juntament amb Vicente Martínez i J. Antonio Vidal juguen en la categoria provincial absoluta.

Dels jugadors infantils de l'Escola d'Escacs cal destacar a: Nacho Gandul Roig (5 anys), José Goig, Carles Rosa, Anna Rosa (6 anys), José Maria Ciscar, Pablo Ciscar, Jesus Soto, Sergio Beltran, Bruno Domingo, Maria Tortosa (6 anys), Ruben Bejerano, Enrique Gascó, Javier Domingo, Francisco Rovira, Juan Anglada, Joaquín Rovira, Javier Soriano, Andrés Asins i a Juan Miguel Rovira.

Per últim cal dir que l'Escola ha estat oberta els divendres de 7 a 9 i els dissabtes de 11,30 a 13,30 i que animem a tots els xiquets i xiquetes de Benifaió a que vinguen a aprendre a jugar als escacs.

Desitgem que passeu bones festes.

Sociedad Deportiva Petanca Benifaió

En los años 80 y 81 se ganó la liga provincial de Valencia. La 1ª vez que participó esta sociedad en unos campeonatos de España fue en 1979 representando a la federación valenciana, siendo sus jugadores Fco. Prades, Agustín Pedrón, y Ramón Tortosa.

En el campeonato provincial valedero para el campeonato de España en Vigo, en seniors ganaron Ángel Soriano, José Rivas y Manuel Robles; en feminas Isabel Pérez, Manuela Barrull y Margarita Carbonell; y en juveniles Fco. Martínez, Sebastián Ruiz y José Talamantes. Cabe destacar los dos últimos campeonatos de España en los que esta sociedad ha participado

representando a Valencia y Benifaió; son los celebrados en Santander, en los que jugó José Pérez, Matías Castellanos y Fco. Aguayo, y el celebrado en Tenerife en que jugaron José Pérez, José Camarasa y Enrique Guerola.

Club Frontenis de Benifaió

Tots els anys, des de l'estiu de 1996, ve celebrant-se a principis i mitjans d'agost el Campionat de Frontenis al Poliesportiu Municipal de Benifaió.

Per tant, el motiu de la realització d'aquest esdeveniment al llarg dels últims estius és restaurar, d'alguna forma, l'afecció al frontenis que ja existia entre els veïns de Benifaió i que segueix existint, encara que en menor mesura.

Sense cap tipus de dubte, representa una gran satisfacció observar que any rere any aquest torneig té una bona acollida entre el gran nombre d'aficionats a aquest esport en la nostra localitat, però que podria ser molt millor si la gent s'animara més a participar i a disfrutar practicant-lo, cosa que és evident.

Un fet important és que cada edició del torneig s'aconsegueix millorar respecte a l'anterior degut, entre altres coses, a la bona resposta dels participants i al recolzament d'algunes entitats privades, així com del nostre Ajuntament. És important que any rere any aquest torneig es convertisca en una cita tradicional en el frontenis de Benifaió i en un punt de referència per a la pràctica d'aquest esport.

Un objectiu que ens hem marcat és la formació del Club de Frontenis de Benifaió, per a poder competir oficialment contra clubs d'altres pobles, i poder promocionar d'alguna forma el nostre poble en el panorama esportiu de la Comunitat.

Així podríem aconseguir que existiren a Benifaió bons jugadors de frontenis o que els que hi ha en

l'actualitat no hagueren d'anar-se'n als clubs d'altres localitats per a poder competir de forma oficial.

Aquest és el cas del jove esportista de Benifaió Jose Maria Domingo que jugant aquesta temporada en el club de frontenis d'Almussafes ha contribuït a l'ascens d'aquest equip a la 1ª divisió de la província de València, a més d'aconseguir de forma oficial el títol de millor jugador de 2ª divisió.

Açò ja hauria de ser suficient motiu per a la creació d'un club de frontenis a Benifaió.

A més, ens agradaria fins i tot arribar més lluny i comptar amb el major nombre possible d'aficionats, per a poder realitzar tornejos (com lligues o 24 hores), sopars, viatges per tal de agermanar més als aficionants a aquest esport que hi han

al nostre poble.

Per altra banda, també un dels nostres objectius a llarg plaç podria ser la creació d'una escola esportiva de frontenis, on els més menuts pogueren disfrutar jugant a aquest esport. Amb aquesta iniciativa, a més de fomentar la pràctica del frontenis entre els més menuts de Benifaió, podríem assegurar el futur d'aquest esport en el nostre poble.

Ja tan sols ens queda desitjar unes bones festes patronals a tots els veïns i veïnes de Benifaió en nom del grup organitzador d'aquest campionat.

L'Organització del Campionat

A.D. Kanguros

Codo a codo, con el deporte local, la Asociación Deportiva Kanguros consigue, cada año, nuevos éxitos que realzan en nuestro pueblo un deporte como el atletismo.

Hace unos meses, en Junta Extraordinaria, preparada por los directivos de la A.D.Kanguros, se hizo balance deportivo y económico del club. Primeramente, se hizo el balance económico por parte de los encargados Sr. tesorero, secretario y contador; entregando a cada socio, el correspondiente balance anual; que una vez en manos de todos, dejó tranquilo a más de uno.

El club goza de buena salud económica y con el esfuerzo de todos y especialmente de nuestras auto-

ridades, vamos, una vez más, a preparar la carrera local que es de las primeras de la provincia ya que, nuestro club es uno de los veteranos en el atletismo popular de toda nuestra Comunidad.

En el terreno meramente popular, son muchos y buenos, nuestros grandes atletas populares como: Vicente Sanz Martínez, Enrique Baixauli, Paco Melero, Rivas, Perera... y muchos otros más, que dejaron el Pabellón de Benifaió en lo más alto y más tarde, en la maratón popular de Valencia donde se corrió el primer domingo del pasado mes de enero en la capital de la provincia.

Luego, pasando a los deportes de máximo esfuerzo y de máxima preparación, nuestro club también alberga a grandes triatletas y dualistas, que compiten en estas dos modalidades deportivas del atletismo.

Hay que recordar que nuestro club está entre los diez primeros de la Comunidad Valenciana y esto lo

demuestra los continuos éxitos que, prueba tras prueba, van recogiendo los atletas inscritos en la A.D. Kanguros.

En lo referente a la categoría de veteranos, nuestros atletas veteranos son: Vicente Ballester Domingo, Pepito Soler Almansa y José Alemani Buades... y los otros son primeros, segundos y terceros de veteranos. Consiguen también dominar el tema de la clasificación por equipos.

En el apartado referente a los puestos directivos de nuestra entidad, hay que anotar cambios importantes que varían la estructura dirigente del club.

Ha habido cambio de presidente; después de casi 2 años,

deja el puesto nuestro atleta J. Bautista Rosa, que lo ha hecho muy bien. Lo deja debido a que tiene mucho trabajo. Por mayoría de votación entró nuestro atleta Francisco Piles Ausina, más conocido por todos nosotros por Paco Godella.

De nuestro nuevo presidente esperamos que trabaje mucho por nuestro club; cosa que le aseguramos, porque es un hombre joven y trabajador.

Un año más, pido a mis ciudadanos que no dejen de hacer deporte; porque haciendo deporte se gana mucha salud y harás muchos amigos.

Hasta el año que viene. Un saludo

Francisco Boluda Alepúz

Club Bàsquet Marcelina

Hem finalitzat la temporada 98/99 amb un balanç molt positiu dels nostres respectius equips.

L'equip benjamí, que per primera vegada ha entrat en competició ha guanyat més del 70% dels partits disputats, destacant també l'increment en aquesta categoria de les xifres.

L'equip aleví, ha tingut una notable actuació tant en els jocs escolars com en els jocs de la Generalitat, demostrant molta classe entre els seus jugadors. Guanyant la majoria dels tornejos disputats.

L'equip infantil en els jocs de la Generalitat es classificaren en primera ronda i en la segona ronda quedaren tercers, guanyant tots els tornejos disputats entre Picassent, Algemés i Tavernes de la Valldigna. L'equip junior femení, ha realitzat una memorable temporada amb l'esforç i entusiasme de totes i cada una de les seues jugadores.

Jugant una competició amb 12 equips, i quedant classificades en 5ª posició, sent el tercer equip que més punts ha aconseguit (1047), i el que menys

punts ha rebut(849).

La temporada 98/99 ha tingut els seus bons i mals moments; ja que en alguns partits han jugat amb 6 i 5 jugadors per diferents lesions. Enhorabona a aquest grup de jugadores que han sabut mantindres unides en tot moment.

El Club de Bàsquet Marcelina va organitzar en el passat més de juny un aplec de bàsquet 3x3 els dies 9-10-11 de juny en el pabelló municipal de Benifaió. Amb una magnífica assistència de participants de totes les categories. En aquest aplec també es va veure reflexada la categoria dels nostres jugadors quedant campions en totes les seves respectives categories. També hi ha que reconèixer la llavor dels nostres entrenadors, Bruno Ausina (benjamí masculí), Paco Macian (aleví), Fernando Lladró(infantil) i Pascual Vicente(junior).

Si t'agrada el bàsquet i el vols practicar no dudes en vindre al nostre club. La temporada començarà en Setembre. Et recordem que dintre del Pabelló trobaràs un taule d'informació on podràs obtenir més informació de les activitats que organitzem.

Club Deportivo Benifaió

El C.D. Benifaió ha aconseguit aquesta temporada l'objectiu que en un principi es marcà: mantindre's en preferent en una campanya on l'equip retornava a aquesta categoria. Encara que en un principi al si del club es respirés un ambient d'eufòria després del magnífic ascens des de Primera Regional, els resultats prompte recordaren que el Benifaió hauria de patir per conservar la categoria.

Amb uns resultats desastrosos a la primera volta

de la Lliga, tot feia pensar que els 'rallaets' es veurien abocats al descens. Però la reacció vingué a temps i al primer tram de la segona volta, els jugadors dirigits per Hilario Pons guanyaren partits decisius davant equips que també lluitaven per evitar el descens i aconseguí la salvació matemàtica quan faltaven tres jornades per al final.

Ramón Sabater

Junta de Germandats i Confraries de Setmana Santa de Benifaió

Estimat poble de Benifaió: Des de les pàgines del present llibre de festes patronals, la Junta de Germandats i Cofraries de Setmana Santa apareix per primera vegada per donar testimoni de la seua labor des de la seua fundació fins hui.

Fou el 1987 quan d'una forma tímida però ferma i decidida aparegué la primera confraria: la Confraria de Jesús Nazareno despertant el moviment confrar a la nostra localitat. Un any després es fundaria la Confraria del Sant Sepulcre amb la finalitat de portar el Sepulcre i revitalitzar la processó del Divendres Sant, objectiu este compartit per la resta de confraries i de la pròpia Junta.

Al 1989 es fundà una confraria més, la del Crist de la Fe, precedida d'un fort moviment veïnal que donà vida i impuls a la celebració de la Setmana Santa i la Germandat de la Mare de Déu dels Dolors, que acollirà a un grup de joves a acompanyar i cuidar la imatge de la venerada i significativa Mare de Déu. Totes quatre, a través de les seues activitats i iniciatives han recuperat en certa manera la celebració de la Setmana Santa.

Després dels primers anys es fa necessari la constitució d'un organisme que agrupara a les quatre confraries per unir esforços i treballar per la plena recuperació de la nostra Setmana Santa. Naix així la Junta de Confraries i Germandats de Setmana Santa de Benifaió. Fou al 1992 quan esta Junta començà a treballar de forma coordinada en dos objectius:

1º-la constitució d'esta Junta de forma legal i d'acord amb el Dret Canònic.

2º-l'organització de l'exposició de la Junta de Confraries de Setmana Santa de la Diòcesi de València i ostentar durant 1994 la seua presidència suposant un gran repte per tots nosaltres i que fou superat amb èxit, no exents de problemes i dificultats però que amb el treball en conjunt de tots els membres d'esta Junta, aconseguirem superar.

També es compromet a col·laborar en activitats formatives de caràcter espiritual que cada confraria realitza en el seu si com a raó essencial d'ésser i no

centrar-se en els aspectes externs de la celebració i que per alguns puguem reduir-ho tot a això.

Es així com naix la convocatòria anual del Concurs de Betlems que amb el suport del Ajuntament es fomenta l'el·laboració d'este element nadalenc propi de la nostra cultura i incentivar que estiga present a totes les cases i premiar l'originalitat i la innovació dels Betlems, tenint una participació estable i una gran acceptació per part dels col·legis.

Un altre acte que any rere any celebrem per obrir els nostres actes i que potser siga el menys conegut és el pregó de Setmana Santa, on hem comptat amb actuacions del Cor Madrigal, del Cor de Xiquets del CEM i del grup de Música de Cambra del mateix CEM, intentant instituir un punt clau en el calendari cultural del nostre poble.

La Junta és conscient d'on està i del sentir del poble al que pertany, per això poc a poc tota la nostra labor va encaminada a una recuperació i consolidació d'una Setmana Santa pròpia, valenciana i lligada a l'estètica i sentiment mediterrani amb tot el que allò comporta.

Hem volgut presentar-nos a tots vostres, que sàpiuen que treballem i que formem part del moviment d'associacions del nostre poble.

Sols ens resta desitjar-los unes bones festes i convidar-los a participar en la pròxima Setmana Santa tant de dins com des de fora de les confraries i germanats.

La Junta de Cofraries

Associació de Veïns La Sisena

La asociación se fundó en el año 1984 a raíz de las famosas barrancadas que ocurrieron en Benifaió, y más concretamente en la zona de la Sisena. Entre las reivindicaciones de esta asociación, la más importante ha sido sin duda la canalización del Barranco del Tramusser y la calificación de esa zona como no urbanizable, habiéndose conseguido la aprobación del proyecto de canalización de dicho barranco (eso sí, a falta de que la Administración ponga el dinero para su realización).

Además de esta importante cuestión, desde el principio, la AA.VV. La Sisena ha planteado continuamente todo tipo de acciones de mejora global del barrio (alcantarillado, estado de los parques y mobiliario urbano, señalización, etc.), sin olvidar otras actividades como, por ejemplo, la organización de cursillos, charlas y fiestas y la edición de la revista *Pas a Pas* que

contiene informaciones sobre nuestro barrio.

Todo este esfuerzo no tiene otro fin que conseguir mejorar nuestro entorno, empezando por nuestras calles, nuestro barrio y nuestro pueblo, para lograr en definitiva una mayor calidad de vida. Eso es lo que todos queremos, sin duda, pero también es cierto que no siempre estamos tan dispuestos para trabajar en ese camino, demasiado afeitados como estamos en alcanzar nuestras metas personales, nos olvidamos muchas veces de que vivimos en una sociedad y que colaborar por el bien colectivo repercute positivamente en cada uno de nosotros.

En la AA.VV. La Sisena seguimos convencidos de que la unión hace la fuerza y si tú eres de la misma opinión tienes una buena oportunidad de aportar tu granito de arena.

Te esperamos.

Grup Scout Agermanats

La pregunta se la hace mucha gente: ¿Por qué con los Scouts? No ya porque con casi diecisiete millones de miembros es una de las mayores asociaciones juveniles del mundo, presente en casi todos los países sea cual sea su religión o cultura, eso sí, siempre promoviéndolas.

Tampoco porque con los casi diez mil asociados, en Valencia sea la mayor asociación juvenil de la Comunidad. Ni tan siquiera porque los Scouts llevamos casi un siglo haciendo campamentos y aprendiendo o porque los Scouts sean un órgano consultivo de las Naciones Unidas o estén llevando a cabo los más ambiciosos proyectos medioambientales.

No, quizás, tenga algo que ver con que seamos los únicos que no nos limitamos tan solo a entretener, sino que desde un minucioso y estudiado proyecto

educativo, nos proponemos educar y formar ciudadanos para un mejor futuro, ciudadanos con unos valores; un aprendizaje mediante la 'educación por la acción' -término y método genuino del escultismo-.

Es, quizás, por aquí por donde está aquello que nos diferencia. Nosotros, trabajamos por ilusión.

Un saludo a todo el pueblo de Benifaió.

Recordamos que nuestra dirección es:

Grupo Scout Agermanats; mEv, fEv-mSc.

C/ San José de Calasanz s/n. 46450 Benifaió

En Internet:

agermanats@geocities.com

<http://msc.scouts-es.org/valencia/agermanats>

Grup Scout Agermanats de Benifaió

Apunts

Julián Lladosa

20

*anys
d'ajuntaments
democràtics*

conkurs

conkurs de fotografia

fotografia

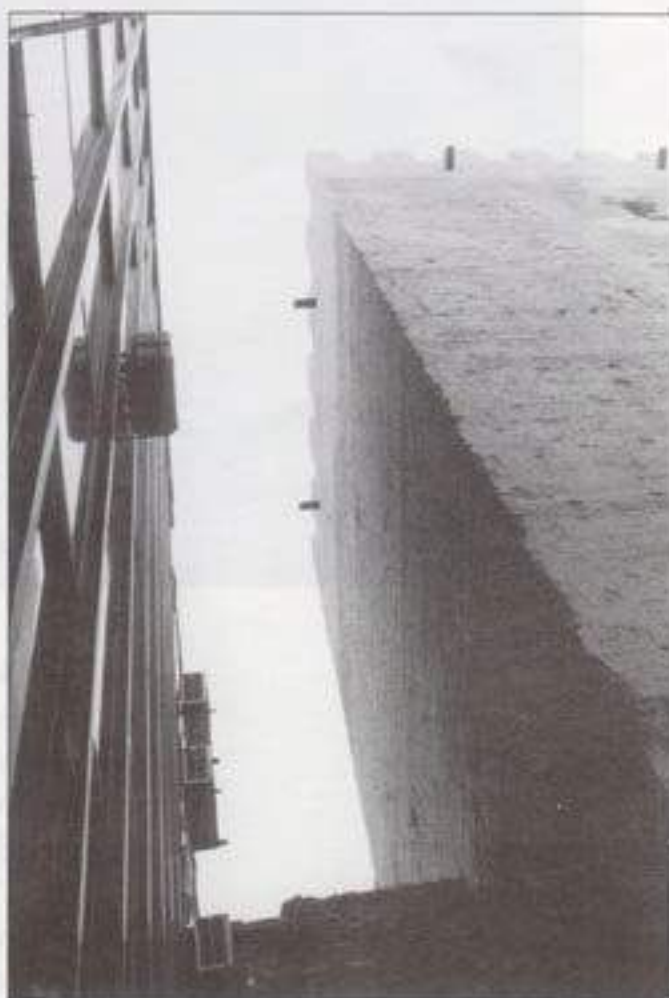

Juan Carlos Franco

Juan Carlos Franco

Amb motiu de la celebració dels vint anys d'ajuntaments democràtics, l'Ajuntament de Benifaió va organitzar un concurs fotogràfic que devia de versar sobre el poble i la seua història democràtica. Es presentaren molts i bons treballs al respecte, dels quals, les obres de Juan Carlos Franco varen resultar guanyadores del certamen. Ací es mostren els treballs del guanyador.

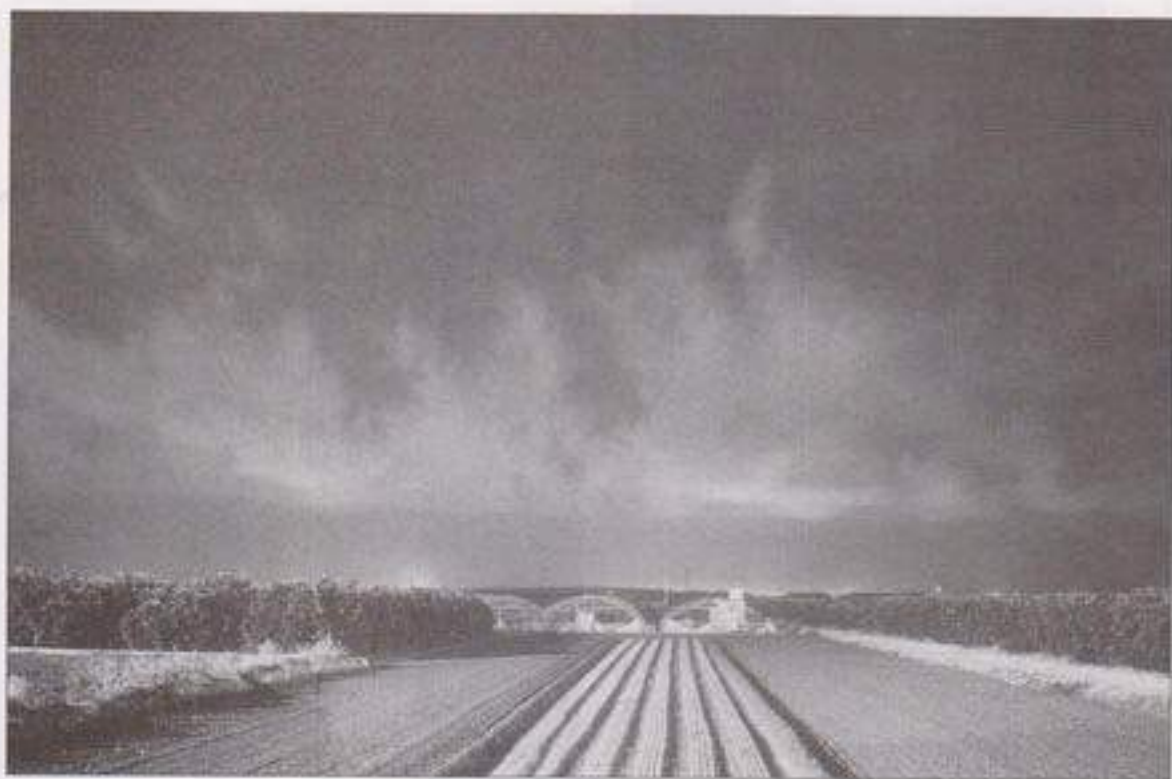

Juan Carlos Franco

Julían Lladosa

Una de les fotografies
que el fotògraf de
Benifaió presentà
al concurs amb el tema: "Al
voltant de la meua ciutat" 1998

Finalista en el
certamen nacional
al fotògraf revelació

Julían Lladosa, un jove fotògraf de Benifaió, participà en el segon certamen organitzat per l'empresa Photoshop Espanya, amb l'objectiu de reivindicar la fotografia com a expressió artística. Segons afirma Josep Vicent Monzó, conservador de fotografia de l'IVAM i membre del jurat, *"Julian ha quedat entre els finalistes com a prova del bon treball fotogràfic i estètic sobre el seu poble"*. Al llarg del mes de juny es feren prop de seixanta exposicions en diverses galeries de Madrid i un jurat especialitzat en fotografia va elegir deu finalistes, entre els quals es trobava Julian Lladosa.

AJUNTAMENT DE BENIFAIÓ